

AS

OSCE
Mission in Kosovo

A s s e m b l y I n i t i a t i v e

Newsletter

Mayis 2003, No.06

- Bütçe ,Eğitim ve Çalışma ile Sosyal Güvence Komisyonları Başkanlarıyla konuşmalar
- Başbakan Mecliste konuşma yaptı
- Meclise destek etkinlikleri arttı

Redaktörden

Meclis çerçevesindeki üç Komisyon başkanlarının fikirlerini aldığımız sırada, onların ortak mesajlarını saptamak kolaydı: durumun değişmesi ve iyileşmesine ihtiyaç var. Ekonomide, eğitimde ve sosyal planda değişmelere gerek var. İleriye doğru gitmek istersek, o zaman değişmeler yapılmalıdır. Durumun iyileşmesi için bugün harçayacağımız çabalar Kosova'nın geleceğini belirleyecektir.

Değişik fondasyon ve vakıflar Kosova Meclisi yetkilileriyle ortak ekip oluşturup bu değişiklikler ve toparlanmaların yapılması için çaba harcanması yönünde didinmeleri gerçekten de umut vericidir. Gayeleri, Kosova'daki insana daha iyi yaşama koşulları sağlamaktır. Bu broşür, Kosova Meclisi personeline, milletvekillere ve komisyon üyelerine yönelik sunulan hizmet ve danışmalarla ilgili makalelere yer vermektedir.

Meclis komisyonlarının geçen dönemde izlediğim toplantılarında Hükümete sunulan yasalarla ilgili yürütülen tartışmaların seviyesi beni umutlandırdı. Yasaların çıkarılması yönünde sürdürdüğü etkinlikleri dışında, her parlamentonun en önemli ödevleri arasında değişik seçenekler konusunda demokratik bir tartışma yürütebilmesi yer almaktadır.

AGİT Demokratizasyon Departmanı ve Kosova Meclisi Destekleme Girişimi (ASI) ve diğer partnörler, Kosova Meclisi'nin kapasitelerinin genişmesi yönünde çaba harcamaktadırlar. Bu Bülten size bilgileri sunmaktadır. Bu yönde sizin uyarı ve önerilerinize her zaman açığız.

Franklin De Vrieze,
Kosova Meclisini Destekleme Girişimi Koordinatörü

ASI
Newsletter

Belgrad caddesi 32, 38000 Priştine
Tel. (+381-38) 500 162, Fax: (+381-38) 500 188
irtibat adresi: franklin.de-vrieze@omik.org

Bültene katkıda bulunan kişiler tarafından ifade edilen görüşler kişilerin kendilerine aittir ve doğrudan Meclis, AGİT Kosova Misyonu veya MDG partner kuruluşlarının görüşlerini temsil etmez.

Meclis Komisyonları ve başkanları

Bütçe Komisyonu	Haki Shatri
Topluluk Hakları ve Çıkarları Komisyonu	Dragiša Krstović
Maliye ve Ekonomi Komisyonu	Slobodan Bjelić
Ticaret ve Endüstri Komisyonu	Bajrush Xhemaili
Eğitim, Bilim ve Teknoloji Komisyonu	Hajredin Kuqi
Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu	Edi Shukriu
Sağlık Komisyonu	Nafye Gaş
Çevre ve Uzamsal Planlama Komisyonu	Naim Maloku
Çalışma ve Sosyal Esirgeme Komisyonu	Stojanka Petković
Ulaşım ve Komünikasyon Komisyonu	Edita Tahiri
Kamu Hizmetler Komisyonu	Nekibe Kelmendi
Tarım, Ormancılık ve Kırsal Kesimin Gelişme Komisyonu	Tomë Hajdaraj
Uluslararası İşbirliği Komisyonu	Sabri Hamiti
Acil Hazırlık Komisyonu	Agim Krasniqi
Kanun, Yasama ve Anayasal Çerçeve Konuları Komisyonu	Arsim Bajrami
Dilekçe ve Aşlaşlar Komisyonu	Nergjivane Dauti
Kayıp Kişilere ait Komisyon	Flora Brovina
Cinsiyet Eşitliği Komisyonu	Melihate Tërmkoll
Medya Komisyonu	Bogoljub Milošević

“KOSOVA MALİYE POLİTİKASINI DEĞİŞTİRMEMİZ GEREKİYOR”

Bu yılın başlangıcında Meclis Komiteleri ,Bakanlar ,UNMIK temsilcileri ve diğer ekonomi uzmanlarıyla ekonomik konular üzerine yoğun yuvarlak masa tartışmaları düzenlendi. (Bu bültendeki öteki ilgili makalelere bakınız) Bütçe Komitesi Başkanı Sayın Haki Shatri, ASİ bültenine verdiği demeçte, ekonomik durumun, Komitesinin çalışmaları üzerindeki etkisi konusunda açıklamalarda bulundu..

David Kahrman

Bütçe komitesinin ana etkinlikleri nelerdir?

Bütçe komitesi Meclisin iki ana komitesinden biridir. Herhangi bir kanunun Mecliste görüşülmesinden önce bütçe komitesine danılır. Komitemiz ,Meclis'e önerilen her kanun tasarsın ve deiklii inceler. Yapmak istediimiz her deiklii Meclise sunar ve orada tartışmaya açarız.

Komite öncelikli olarak uluslararası toplulukla m yoksa bamsz olarak m çalyor?

Biz Meclis'in danmanlarıyla , USAID danmanlarıyla, Babakanlık danmanlarıyla ve tüm bakanlıklarda görevli kilerle çalmaktayz. Çeitli STÖ ve iadamlar demekleriyle ve Kosova'nın ekonomik odalarıyla ibirlili yapmaktayz. Aynı zamanda belirli alanlarda uzman olan bireylerle ve danmamız gereken kilerle çalmaktayz. Friedrich Nauman Vakf ve AGT tarafından düzenlenen son seminer tüm bu aktörlerin masa etrafına getirilmesi

yönünde faydal oldu. 2003 yılında bütçe komitesinin ilk önce gerçekleştirmesi gereken görevleri nelerdir?

Mecliste kanunlam görüşülmesi ve onaylanmasına ilkin youn görevlerimiz var. Yetki devri süreci de bütçe komitesine çok sayıda yeni etkinliklerde bulunma yükümlülüğü getirecektir.

Geçen yılki bütçeden artan miktarla ne yapmak gerektiği ile ilgili kararlar ne oldu?

imdi artan miktar tartışıyoruz. Elimdeki verilere göre, 2001 ve 2002 yıllardan artan kullanılmamış miktar 290 milyon Euro kadardır. Çok sınırlı mali kaynaklar olan Kosova, böyle kötü bir bütçe idaresi kabul edilemez. UNMIK'in Dördüncü Kolu, geçen yıl bütçesinden artan miktarı KEKe verilmesini önerdi. Ancak, son üç yıl içerisinde KEK hiçbir zaman, bu kuruluşa yapılan yatırımları ve bu yatırımlardan elde edilen kamı hesabını vermedi. Bir

Meclis Komitesi KEK'ten yüksek vergilendirme dilimini düürmeliyiz. Bu bilgiyi almaya gittiinde, kendilerine incelenecek hiçbir rapor veya evrak verilmedi. Bu koullarda bütçe fazlasının KEKe verilmesi sorumsuzluk olurç

Bütçenin büyük bir bölümü KDV, vergilerden ve gümrüklerden gelmektedir. Hükümetin gelirlerini artırmasının baka yollar nelerdir?

Düünceme göre maliye politikamız biraz deitirmemiz gerekir, çünkü imdiki mali politikalar, özel sektörün gelimesi için olumlu koullar yaratmamaktadır. Kosovada benimsenmi olan politika, vergi toplamının en kolay yöntemidir, ama özellikle özel sektör sanayi söz konusu olduunda, yarattıyan etkiler göz önünde bulundurulmamaktadır. Aynı zamanda vergi tabanını da geniletmemiz gerekir. Bunu, gayrimenkul vergisi ile ilgili önerilen kanunla yapmaya çalyoruz. Daha sonralar, baz alanlarda en

yüksek vergilendirme dilimini düürmeliyiz.

D ülkelerde çalanların gelirlerinden verginin alınması ile ilgili herhangi bir plan varmı?

Bizim öncelikle, Kosovadaki uluslararası örgütlerde çalmakta olan Kosovalları vergilendirme sorunumuz var. Darda çalan insanlar ise, çalmakta oldukları ülkenin kanunlarına ve vergilerine tabiidirler. Bu kilerin, üretime yönelik küçük ve orta büyüklükte işletmelere yatırım yapmaları çok daha iyi olacaktır. Biz bir analiz yaptık ve buna göre, Kosovo Diasporasının ortalaması olarak 5 ila 6 milyar dolarlık bir sermayeye sahip olabileceği anlaşılmaktadır. Kosova kurumları, bu gibi yatırımlar için ortamın daha çekici olması yönünde önlemler almaldır. Örnek olarak, bir yatırımcı üretim için teknoloji ithal etmek istediinde, gümrük ve öteki vergileri daha sonra, istihdam ve gelir yaratmaya baladında ödeyebilirdi. Aynı zamanda

nihai ürün ithalatçlarıyla ham madde ithal edenler de iik biçimlerde vergilendirilmelidir.

Kaçakçık bütçeyi ne kadar zeddelemektedir?

Kaçakçıkktan ne kadar eziyet çektiimizi doru dürüst saptama olanamz yok. Ama Kosova'nın sradan yurttalarna baka-rak, kaçakçık ciddi bir sorun olduu sonucuna varmak zor deil.

Bütçe komitesi gelecekte Belgrad'da herhangi bir ddiyaloga girebilir mi?

Bu alanda görümler için hazır olmamz gerektiinden haberdar deiliz, yine de örnek olarak vergilendirme ve gümrük gibi onlarla tatmamz gereken çeitli konular vardı.

Kosova insanların kendi halkna en asgari Avrupa standartların salayarak gerçekten kendisini finanse eder duruma ne zaman gelecek?

Düünceme göre Kosova bölgeyle ve Avrupa'yla bütünelmelidir. Bu yolla, standartlar kesinlikle yükselecektir. Belki de be yl içerisinde Kosova'yı, büyük sosyal ya da ekonomik sorunlam olmad bir ekonomik gelime yoluna çkabiliriz.

MECLİS'TEKİ SON GELİŞMELER

Son iki ay içerisinde Meclis bi sürü sorunlarla karşılaştı. Devamda, (15 Nisan 2003 tarihine kadar) yürütölen yoğun politik tartışmalardan özetler getiriyoruz.

Franklin De Vrieze

İki rezolüsyon ve Sırpların toplantıyı terk etmeleri

27 Şubat tarihinde Meclis genel kurulu toplantısında, gündem sırası dışında daha iki olağanüstü noktanın ilave edilmesi sonucu Meclis üyelerinin çoğunluğu tarafından karara bağlanınca, Geri Dönüş Koalisyonu, toplantıyı terk etti. Bu "ivedi meseleler", PDK Parlamenter Grubu Başkanı Fatmir Limayın La Hey Mahkemesi kararıyla tutuklanması ve Sırpların Belediyer Unionu ilan etmelerine karşı deklarasyonlardan kaynaklanıyordu. LDK, PDK, AAK parlamento grupları ve diğer topluluklar rezolüsyonu desteklerken, Geri Dönüş Koalisyonu bu konuların görüşülmesi için Meclis'in yetkili olmadığını belirtti. La Hey Uluslararası Mahkemesi'nin dava açması konusuna ait rezolüsyonda La Hey Mahkemesi desteklenirken, duruşmanın başlayacağı tarihe kadar Fatmir Limayın serbest bırakılması öneriliyordu.

Mart 2003 süresince PDK/AAK ve LDK arasında sürtüşmeler

Mart 2003 süresince Meclis toplantılarını PDK/AAK ile LDK arasında büyümekte olan anlaşmazlıklar belirledi. PDK Meclis grubu tarafından destek gören AAK parlamento grubu Başkanı Sn. Bujar Dugolli, "Kosova'yı özgürlüğe kavuşturmakta Kosova Kurtuluş Ordusu'nun değerlerinin tanınması" Rezolüsyonu'nu önerdi. Birkaç hafta süresince Meclis Başkanlığı ve genel kurulu oturumlarında bu rezolüsyon tasansının gündem sırasına alınıp alınmaması üstünde ayrıntılı duruldu. 6 Mart tarihinde bu konu, genel kurulu toplantısının bir hafta ertelenmesine yol açtı. 20 Mart tarihinde, PDK ve AAK Meclis üyeleri, savaş değerlerine tanınmasına değin önerilen rezolüsyonun gündem sırasına alınmaması yüzünden genel kurulu oturumunu boykot ettiler. Bu iki partinin önlü üyeleri üç partili yönetim modelinin ve şimdiki hükümetin temelini oluşturan koalisyon anlaşmasının yeniden

incelenmesini istediler. 20 Mart tarihinde, Meclis Başkanı Nexhat Daci "Kosova enstitülerinin istikrarlığı ve birliğinin korunması amacıyla" hükümetin bir yıllık çalışmasına değin Başbakanın raporuyla ilgili tartışmaların ertelenmesini önerdi. Mecliste Arnaut partileri arasındaki sürtüşmeler göze çarparken, Başbakan Hükümet çalışmalarının devam edeceğine güvendiğini belirtti. 27 Mart'ta Meclisin düzenlenen genel kurulu oturumuna tüm parlamento grupları katılarak Başbakan ve Priştine'deki uluslararası topluluğu temsilcileri tarafından yapılan koalisyon anlaşmasına destek verdiler. Rezolu-

syonun gündeme anılması konusuna değinmeyen, Sn. Dugolli bu konunun yine Meclise gönderilmesinden önce durumu uyumlaştırmak ereğiyle, özellikle LDK olmak üzere diğer parlamento gruplarıyla daha fazla koordinasyonun yapılması gerektiğini vurguladı.

Çinciç'in öldürölmesi, Belgrad-Priştine görüşmelerini erteliliyor

12 Mart 2003 tarihinde Sırbistan Başbakanı Zoran Cinciç'in öldürölmesi Kosova Sırplarını şaşırtdı. Meclis Başkanlığı ve Geri Dönüş Koalisyonu üyesi

Bujar Dugolli AAK Parlamento Grubu Başkanı, 6 Mart 2003

(KP), prof. Gorjo Savic, "Kosova Sırları için belirsizlik dönemi başlamıştır." şeklinde konuştu. Kosova Hükümeti, Cinciç'in öldürülmesini "korkakların bir eylemi," olarak nitelendirdi. Meclis Başkanı Prof. Daci, Cinciç'in Sırbistan'da demokratik bir sürecin başlamasının sembolü olduğunu ve bunun yöredeki demokratik süreçlere olumsuz etkileyeceğini sözlerine ekledi. Sırbistan'da resmi yasın ilan edilmesi dolayısıyla Geri Dönüş Koalisyonu, 13 Mart tarihinde düzenlenen Kosova Meclisi'nin genel kurulu toplantısına katılmadı.

Sırbistan'daki olaylar, GSÖT Steiner tarafından da önerildiği gibi, Kosova'daki insanların bir an önce gerçekleşmesini arzuladıkları "pratik sorunların" ele alınacağı Pristine-Belgrad arasındaki görüşmelerin başlamasını ertelemiştir. 28 Şubat tarihinde Sayın Steiner'in Başbakan Recepti, Meclis Başkanı Datsi, Kosova Başkanı ve LDK Başkanı Rugova ve PDK Başkanı Thaçi'ye verdiği akşam yemeğin bir devamı olarak görüşmelerin direkt olarak yapılması önerisi ortaya çıkmıştı. Koalisyon hükümetinin kurulmasının birinci yıldönümüne tesadüf ettiği için kutlama niteliği taşıyan bu toplantının amacı, ileride bu yönde

atılacak adımlar hakkında uzlaşmanın sağlanmasını temin etmektir. 28 Şubat tarihinde yapılan toplantıdan sonra yayınlanan ortak deklarasyon "tüm ülkelerle doğrudan doğruya diyalogun yapılması... karşılıklı çıkarlar ile ilgili pratik konuların çözüme bağlanması" olarak adlandırılmıştır. Başbakan Cinciç'in öldürülmesinden sonra, Sayın Steiner, görüşmelerin başlaması için daha çok zamanın gerekli olduğunu belirtti.

Yeni ceza kanunları

Mecliste görüşülüyor

GSÖT Ştayner, 28 Mart tarihinde Ceza Kanunları paket önerisini Başbakana sundu. Bu şekilde hem hükümet hem de Meclis bu belgeler hakkında kendi görüşlerini bildirme fırsatına kavuşmuşlardı. GSÖT'ye tanınan yetkilerden hareket ederek aslında bu yasalar birer UNMIK Kuralı olarak kabul edilmeliydi, fakat Sn. Ştayner'in ifade ettiği gibi "Yargı alanındaki bu büyük girişime Kosova enstitülerinin de katılması gerekir".

Bu iki önemli paket yasanın hazırlanması girişimini dönemin GSÖT Bernard Koushner başlatmıştı ve onun hazırlanmasını hukuk işlerine ait Ortak Danışma Komisyonu üst-

lenmişti. Avrupa Konsiyi, AGİT, Amerika Avukatlar Dairesi - Orta ve Doğu Avrupa Hukuk Girişimi (ABA - CELLİ), UNICEF ve diğer önemli ajansların hukuk uzmanları bu yasa paketlerinin hazırlanmasında önemli rol oynamışlardır. Kosova içindeki yargı mekanizmalarında da yoğun danışmalar yapılmıştır. Yargıçlar, savcılar, hukukçular ve akademisyenler de metinler hazırlayıp kendi yorumlarını sunmuşlardır. UNMIK I Sütünü çerçevesinde ve aynı zamanda BM'nin Yasama kurmayı nezdinde de gerekli danışmalar yapılmıştır.

Meclis, Yargı Sistemini görüşüyor

23 Ocak tarihinde bu alanla ilgili ilk tartışmalar yapıldıktan sonra (5 No'lu ASİ dergisine bak), 10 Nisan tarihinde Parlamento, Yargı Sistemi alanındaki durum değerlendirmesini yaptı. GSÖT'nin yardımcı ve Polis ile Hukuk işleri sorumlusu (UNMIK'in I Sütünü) Jan Cristian Kady, Aralık 2002 ile Nisan 2003 tarihleri arasındaki dönemde yargının durumu hakkında bir rapor sundu. Konuşması sırasında, bağımsız, multi-etnik, neutral ve sorumlu bir yargı sisteminin oluşturulmasında elde edilen başarılar ve karşılaşılan sorunlar

hakkında bilgi verdi. Bayan Nekibe Kelmendi (LDK), Meclis Yasama Komisyonu adına, mahkeme sisteminin mevcut durumu ve Hukuk ile Anayasal Çerçeve konularında 10 sayfalık bir rapor sundu. Raporunda önerilen köklü reformlar arasında yargıç, savcı, mahkemelerde hukuk asistanı sayısının artması öngörüldü. Ayrıca Adalet Bakanlığı ve Anayasal Mahkeme'nin kurulmasının öngörüldüğü değerlendirilmedi, mahkeme gücünün, yargı, yasama ve yönetim prensipleri üzere ayrılmasına saygının gösterilmesi istenmektedir.

Meclis Komisyon Başkanı Sn. Arsim Bayrami, mahkeme sisteminde karşılaştığımız ağır durumun zayıf kadro politikalarından ve eski Yugoslavya döneminden kalma yasaların hukuktaki boşlukların giderilmesi ereğiyle "yürürlükteki yasa" olmasından kaynaklandığını ileri sürdü.

Sayın Dragişa Kırstoviç (KP), eski Yugoslavya yasalarının Meclis Komisyonu raporunda eleştirilmesinin tutarsız olduğunu söyledi. Adalet sisteminin iyileşmesi yönünde yapıcı değerlendirmelerin yapılmasının gereğine işaret ederken, o, bazı Sırlara karşı yapılan mahkeme davalarının Mecliste görüşülmesinin yersiz oldu-

ğuna ve bu işin mahkemelere bırakılmasının gereğini vurguladı.

Sn Kady, Kosova'da yargı sisteminde gözle görülür bir ilerlemenin kaydedildiğini vurguladı, çünkü bundan 4 yıl önce yargı sisteminin yeni baştan kurulmasının gereğine işaret etti. Kişi başına yargıç ve savcı sayısı ortalamasına göre Avrupa ortalamasının yakalandığını belirtti. Eski Yugoslavya yasalarının hala yürürlükte olduğunu eleştirenlere yanıt verirken, sadece diskriminasyon maddelerini içermeyen yasaların uygulandığını işaret etti. "Biz, çalışma çantlarımızda yeni yasaları getirecek durumda değiliz" dedi Sn. Kady. Konuşmasının devamında, ceza prosedürü ve ceza kanunları paketinin hazırlanmasında iyi işlerin yapıldığını değerlendiren Sn. Kady, onların Kosova Meclisi'ne gönderileceğine işaret ederek "Bundan sonra kendi yasalarınız olduğunu söyleyebilirsiniz" dedi. Sn. Kady devamda şunları söyledi: "Mahkeme sisteminde multi-etnisite temel prensiplerimizden biri olacaktır. Şu anda yargıçların sadece % 5-i ve savcılarının % 2-sini Sırlar oluşturmaktadır. Diğer ulusal azınlıkların temsilcileri arasındaki yüzdelik ise daha yüksektir." Kendilerine yapılan baskı

ve tehditlere rağmen savcı ve yargıçların tarafsız olmaları yönündeki çabalarını, o, takdirle karşıladı.

Parlamento, kaybolan şahıslar hakkında raporu kabul etti

10 Nisan tarihli genel kurulu toplantısında Meclis'in Kaybolan Şahıslara ait Komisyonu kendi raporunu sundu. Komisyon Başkanı Flora Brovina, 4.000 kişinin hala kaybolan kişi olarak sayıldığını söyledi. Sırbistan'daki kamplarda ve özel hapishanelerde Kosova'daki insanların henüz bulduklarını iddia etti. Stoyanka Petkoviç (KP) savaş ve savaş sonraki dönemde kaybolan Sırp ve diğer toplulukların temsilcilerinin kaderi için ilgilendi. Bir açıklama yapan Brovina, kayıp olarak sayılan 4.000 kişi arasında Sırp ve diğer topluk temsilcilerinin de kapsandığını belirtti. Meclis, kaybolan kişilerin kaderiyle ilgili Meclis rezolüsyonu önerisi ve sonuçlarını da içeren Komisyon'un raporunu onayladı.

Azinlıkların (durum) değerlendirmesine ilişkin 10. raporunu Meclis kabul etti

AGİT ve UNHCR, 10 Mart tarihinde "Kosova'daki

etnik toplulukların durum değerlendirilmesi" ortak raporunu yayınladılar. Azınlıklarının durumları hakkında objektif bir değerlendirme yapmayı hedefleyen rapor, azınlıkların geri dönmesi veya Kosova'da yaşamakta olanların durumlarının iyileşmesi yönünde Kosova'daki idare organlarının hangi adımların atılması yönünde bilgi sahibi olmalarına ışık tutmayı yeğlemektedir. Geçen yılın ikinci yarısında yapılan belli başlı iyileşmelere rağmen, ulusal azınlıkların, özel hizmetlerden yararlanmaları, mülklerini kullanma hakkı, yargı, sivil, politik ve kamu yapılarına katılım ile güvenlik ve hareket özgürlüğü alanlarında belli sorunları mevcuttur. Özellikle kamu sektöründe azınlık temsilcilerinin işe girmeleri ve sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler gibi alanlardan yararlanmada diskriminasyona uğramaları sürekli bir merak konusudur. Anti Diskriminasyon Yasaları Paketi'nin Kosova Meclis'inde onaylanmasını öneren rapor, bu şekilde toplumdaki değişik gruplar arasında diskriminasyonlar önlenecek, etnik topluluklara karşı yönelik olanlardan da daha iyi bir şekilde korunacağına işaret etmektedir. Kosova Meclisi tüm üyelerine bu raporun birer kopyası verilmiştir.

Ayrıca, bu rapora aşağıdaki internet (hiperlink) adresinden de ulaşılabilir: http://www.osce.org/kosovo/documents/reports/minorities/min_rep_10_turk.pdf

Kanunların İlanı

GSÖT Steiner, 15 Nisan 2003 tarihinde Meclis Başkanı prof. Daci'ye bir mektup göndererek, Çevre Korunması Kanunu, Borçların Tasfiyesi ve Reorganizasyonu Kanunu ve Tohumlara ait Kanun'un ilan edildiğini bildirdi. Mektubunda, GSÖT kendisine gönderilen ve ilan için bekleyen dört diğer kanunun, BM Güvenlik Konseyi 1244 Rezolüsyonu (1999) ve Anayasal Çeçeve'yi (AÇ) ihlal ettiğini belirtti. Bu kanunlar şunlardır: Kosova'da Yüksek Eğitime ait Kanun, Dış Ticaret Etkinlikleri Kanunu, Telekomünikasyon Kanunu ve İdare ve Aleri Finanslar ve Sorumluluk Kanunu. Meclisin Bu Kanunları, Meclis'in 30 Nisan 2003 tarihine kadar BMÖ GK 1244 No'lu Rezolüsyonu (1999) ve AÇ ile uyumlaştırılmasını istedi. Eğer Parlamento bu yönde gerekenleri yapmazsa, onların BMÖ GK1244 No'lu Rezolüsyonu (1999) ve AÇ-den hareket ederek, GSÖT'nin onları dekretle ilan edeceğini belirtti. Bu mektubun alınmasından hemen sonra, Hükümet,

Prof. Nexhat Daci Meclis başkanı, GSÖT Steiner'den kanunların ilan edilmesine dair mektubu aldı.

met, bu kanunlarla ilgili danışma mekanizmalarına katılma hazır olduğunu beyan etti. Bunun yanı sıra Meclis Komisyonları da bu kanunların uyumlaştırılmasına ilişkin önerileri görüşmek üzere toplandılar. Meclis'te kabul edilen kanunların büyük bir kısmı imzalanıp ilan edilmediği yüzünden geçen yıl süresince Meclisin yasa çıkarma süreci gergin bir hava içerisinde gerçekleşmiştir. Belirtildiğine göre, kanunların ilan edilmemelerinin nedenleri çeşitli ve bileşiktir. Meclis görevlileri bu konunun görüşülüp aşılabileceğine umut ediyorlar. Yine de, Yüksek Eğitime ilişkin Kanun'daki değişik-

likler en hasas bir konuyu oluşturmaktadır.

Medya Komisyonu kuruldu

3 Nisan 2003 tarihinde Meclis genel kurulu toplantısında medyaya ait yeni bir oluşum olan komisyon kuruldu. Komisyon, tüm 5 parlamento grubundan oluşan temsilciler de dahil olmak üzere 11 üyeden oluşmaktadır. Komisyon Başkanı Sn. Bogolyub Miloşeviç'tir (Geri Dönüş Koalisyonu). Komisyonun ilk yardımcı başkanlarından biri Sn. Sabit Rustemi (LDK) ve ikinci yardımcı başkan ise Sn. Lirak Celaj'dır (PDK).

2003 YILINA AİT TARIM YASALARI

Ekonomik ve toplumsal raporlar yanı sıra, Meclis, tarım alanına ait birkaç yasa da kabul etmeye başladı. Bu yasalar, Kosova'da tarım sektörünün canlanması için yasal zeminin temin edilmesini amaçlamaktadır. Metnin devamında bu yasalardan özetler getirilmektedir.

Guillaume Wagener, Kosova Meclisi Yasa ve Prosedür Departmanı nezdinde uluslararası danışman.

Tohumlara ait Yasa

Tohumlara ait Yasa, tarım üretiminde kullanılan değişik ekinlerin tohumları, hibridler, çok yıllık ağaç (kavak), meyve, sebze ve bağcılık alanında kullanılan fide ve ekim için patateslerin üretimi ve satılmasını düzenlemektedir.

Kullanılmak üzere yeni tür tohumların kapsanılmasına ait resmi listenin hazırlanması ve bitki kültürlerinin ekilmesi için üreticiye izin verilmesi için, Tarım Bakanlığı sorumlu olacaktır. Bu yüzden dolayı, tüm bu alandaki sorunlarla ilgilecek ve onlar için sorumlu olacak Bitki Türlerine dair Haklar Dairesi kurulacaktır.

Resmi listeye tohum türünün eklenmesi istemi, bu şartların yerine getirilmesine bağlıdır: (a) adı ile belirlenebilirse; (b) kabul edilen ve bilinen tüm tohumlardan farklılığı varsa; (c) yapıcı strüktürü bakımından numune özelliği varsa; (d) dayanıklı ise; ve (e) temsilcisi olduğu tarım kültürünün, kullanışları yasa ile düzenlenen tohum türleri botanik ailesi listesinde yer alır ise.

Tohumların türü, dayanıklılığı, kullanışı ve ayrıcalık özelliklerini inceleyecek kuruluşu Tarım Bakanlığı belirleyecektir. Ürünlerin kontrolü, onların belgelenmesi, test edilmesi, onların piyasaya sürülmesi ve dışarıdan temin edilecek tohum ve tohumluk patates bu yasa ile düzenlenmektedir.

20 Mart 2003 tarihinde Meclis tarafından kabul edilen bu yasa, 15 Nisan 2003 tarihinde GSÖT tarafından onaylanmıştır.

Tarım kooperatifleri

Yasası

Tarım kooperatiflerinin açılmasının düzenlenmesi ve onların tarımın gelişmesindeki rolü ve etkinliği, bu yasa tasarı ile düzenlenecektir. Bu yasa sayesinde, kısavadi sürede tarımcıların çalışmalarının daha başarılı olması amaçlanmaktadır. Tarım kooperatifi doğal ve yasal kimliği olan tüzel bir varlıktır; onun sermayesi için tüm tarımcılar kendi katkılarını sunmalıdırlar. Kosova'da kurulacak olan her tarım kooperatifinin ilk önce bu kimliği ile kayıt edilmesi

istenmektedir. Bu şekilde etkinliklerini sürdürüme hakına kavuşur. Kooperatif, üyelerden bağımsız olarak, tüzel kişi hak ve sorumluluklarına sahiptir. Mal sahibi olabilen bu yasal nesnenin, bu mal varlığı ve onun adına atılan her adım için sorumluluğu vardır.

Yasa tasarısı, tarım kooperatifi meclisinin kurulması, kooperatif üyelerinin hak ve ödevlerini, sermayenin bölüşümü ve toplam sermaye için verilmesi gereken vergileri, meclisin yıllık toplantının düzenlenmesi, dış revizörün (denetçinin) yapacağı işi, yönetim komisyonu ve kooperatif yöneticisi veya müdürünün görevlerini de düzenlemektedir. Ekonomik yönden, bu kanun tasarısı, girdi ve masrafların bölüşülmesine ait standartları, kooperatifin çalışmasına son verilmeyi, gerekli olduğu durumlarda kooperatiflerin birleşme veya ayrılmasını, kooperatif unionlarının kurulmasını, subvansiyon şirketlerinin çalışması ve bu yasanın uygulanması kuralları ve administrasyon süreçle-

rinin çiğnendiği saptandığı durumlarda olası ceza önlemlerinin belirtilmesi standartlarını içermektedir.

Bu yasa tasarısının içerdiği diğer bir önemli kural gereğince, bu yasanın yürürlüğe geçtiği anda etkinliğini sürdüren her kooperatifin en geç bir yıl içerisinde kayıt yaptırması yükümlü kılınmaktadır, aksi takdirde tarım kooperatifi kimliği silinecektir.

17 Nisan 2003 tarihinde ilkesel olarak görüşülen bu yasa tasarısı Meclis komisyonları tarafından tekrar gözden geçirilmektedir.

Gübrelere ait Yasa

Gübrelere ait Yasa Tasarısı, gübre üretici ve tüketicilerin haklarını koruyarak onların sistematik bir şekilde düzene koyulması kurallarını saptayacaktır. Bitkilerin beslenmesi yönünde bir veya daha fazla maddeyi içeren, bitkilerin beslenmesinde kullanılan veya kullanılması düşünülen ve bitkilerin yetiştirilmesinde yararlı olduğu söylenen organik veya inorganik maddeye 'Gübre' denir.

Genel olarak, bu yasa, gübrelerin kalitesinin ko-

runmasını amaçlamaktadır. Gübreyi satan veya satmak isteyen her üretici, dışarıya veya tüccar, en çok üç yıl geçerli olabilecek kayıt sertifikasına sahip olmalıdır.

Yasa ile belirlenen kalite, şart ve standart kriterlerini yerine getirmeyen gübrelerin üretimi, dışarıya, yeniden paketlenmesi, dağıtımı ve kullanılması yasaklanmaktadır. Örneğin, bu kurallara göre kullanılabilir olarak gözüken bir gübre yeteri derecede besleyici madde ihtiva etmeyebilir ya da bitkilerin yetiştirilmesinde tehlikeli madde veya unsur içerebilir.

Bunun dışında, bu yasanın uygulanmasını denetleyecek müfettiş ve uzmanlar, gübre satışlarının yasaklanması, onlara el konması, cezaların kesilmesi ve gübre fiyatlarının indirilmesini emredebilir. Bunlardan başka, bu yasanın çiğnendiğini saptadıkları durumlarda diğer önlemleri de alabilirler.

24 Nisan 2003 tarihinde ilkesel olarak görüşülen bu yasa tasarısı Meclis'in komisyonlarında tekrar gözden geçirilmektedir.

EĞİTİMDEKİ DURUMU DÜZELTME YÖNÜNDE ACELE EDEN GENÇ ADAM

31 yaşında olan Meclisin Eğitim Komisyonu Başkanı Hajredin Kuçi, yüksek eğitime değin kanunla ilgili tartışmalara katılanlardan biridir. Poul Smidt kendisiyle bu ve diğer konular üzerinde konuştu.

Poul Smidt, AÇİT Kosova Misyonu sözcüsü.

Hajredin Kuçi, bir amacı gerçekleştirmek yönünde acele eden bir gençtir. O, Kosova'daki eğitim sistemini değiştirip düzeltmek istiyor. 31 yaşında olan Hayredin, Kosova Meclisi Eğitim Komisyonu'nun başkanı ve en genç üyesidir. Kendisinin gururlu olma nedenleri vardır: "Komisyon çalışmalarımızda işbirliğimiz çok iyidir ve hiçbir sorunumuz yoktur," diyor. "Diğer üyelerin ve bazı görgülü profesörlerin bana göstermiş oldukları saygı beni sevindirdi ve memnun etti. Benim komisonum parlamentodaki komisyonların en profesyonel olanıdır."

Uluslararası akademik standartları yerine getirerek Priştine Üniversitesi Hukuk Fakültesi profesörü olarak sahip olduğu görgüsü, bu komisyonun başında bulunmasına yol açtı. Bilkent Üniversitesi, Ankara'daki Amerikan üniversitesi olan Bilkent Üniversitesi'nde okuyan

Kuçi, Washington D.C.-deki ünlü Georgetown Üniversitesi'nde hukuk okuduktan sonra, Avusturya'nın Graz kentinde okudu. 1999 yılından beri, partisinin, Kosova Demokratik Partisi (PDK) Başkan yardımcısıdır; geçenlerde PDK kendisine kamu işleri sorumluluğunu da kattı. Daha konuşmanın başlangıcında kendisinin ailesi ve akademik özgürlüğüne bağlı olduğunu hemen anlarsınız. Dahası; o siyasetin başka birşey olduğunu, belki de geçici bir şey olduğunu ve Kosova'daki değişmelerin en önemli dönemine katılmanın bir mecburiyeti gibi birşey olabileceğini tahmin ediyor. Belki de haklıdır ama siyasetin içeriği ve siyasi bağımlılığı konusundaki yorumu galiba yanlıştır. Kendisiyle kısa bir süre konuşma fırsatınız olduysa aslında politikanın ona yakın olmadığı izlenimine kapılırsınız. Genellikle parlamento çalış-

maları ve başında bulunduğu komisyon ödevleriyle ilgili kendisiyle sohbet ederken daha konuşmanın başlangıcında bunu anladım. Siyasal bilgiler öğrencisi ve üniversite öğrencilerine ait bir derginin sorumlu yazarı olan Hayredin Kuçi'nin tam bir siyasetçi olduğunu kanıtlayan olgulardır.

Kosova'daki eğitim sistemi siyasallaştırılmış mıdır? Hayır doğrudan doğruya değildir, ama bazıları onu bu yönde kullanmak istiyor.

Komisyonunuzun en profesyonel bir komisyon olduğunu söylüyorsunuz, fakat Kosova'da çok sayıda öğretmen ve profesörler siyasetle uğraşmıyor mu? Belki bir yere kadar bu doğrudur, ama enstitülerin öğretmenlere ihtiyacı var.

Komisonunuzda en çok üzerinde durduğunuz konu nedir?

Yüksek Eğitime değin Kanun.

1244 No'lu rezolüsyon ya da Anayasal Çerçeveyi ihlal ettiği gerekçesiyle GSÖT'nin imzalamadığı Kanun...?

Düşünceme göre bu kanun imzalanmalıdır çünkü yurtdışında belirtilenlerle sade kanunun bir maddesi uyumlaştırılmalı. Bence oturup ortaklaşa bu sorunu çözmeliyiz. Ama ben Kosova eğitim sisteminin bir parçası olamayacak bir "Mitroviça Üniversitesi"-ne karşıyım.

Q: Arnautça konuşmakta olanlar için Kalkandelen (Tetova) Üniversitesi'nin önemli bir üniversite olduğunu söyleyenler var, hatta çok sayıda Arnaut, Arnaut dilinde konuşulacak olan Kalkandelen üniversitesi için savaşmaya da hazır gözükmüyor. Hal böyle iken siz şimdi Mitroviça'daki

Sırlara ait olan Üniversite'ye hayır diyorsunuz...

Bu iki durum kıyaslanamaz. Kalkandelen'de Makedonya kanunlarına ve eğitim kanunlarına saygı gösterilecektir.

Kuzey Mitroviça'daki fakülteleri ziyaret eder miydiniz?

Evet, ama onlar beni davet etmezler ki.

Bu çıkmazı aşmak için önerileriniz nelerdir?

Çıkmazı çözmemiz gerekir, eğitime eğitim konusu olarak bakmamız lazım. Eğer Mitroviça'da yerel kanunları kabul ederlerse, sorun çözümlenmiş demektir. Öğretmenler, ücretler ve bazı diğer konular yerel kanunlar parçası olmalıydılar. Ben, onların Eğitim Bakanlığı Denklik Acentesine başvuruda bulunmalarından yanayım, ama onlar geçmişe dayanarak desteklenemezler.

ÖĞRENCİ ÜCRETLERİ VE BAKANLIK

Üniversitedeki profesyonel eğitim düzeyini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok pozitif olarak değerlendiriyorum ama şu anda bu alana fazla yatırım yapamıyoruz.

Öğrencilerin eğitim için ödedikleri ücret tarifelerin yüksekliği ve onların yanlış ceplere yerleştirildiği, bazı bireylere kana-

lleştirildiği yönünde öğrencilerin seslerini yükselttiklerini işittik. Acaba durum öyle midir?

Doğru olan şey Priştine Üniversitesi'nin kendi hesabının olmasıdır. Paraların Bakanlıktan geçmesiyle vakit kaybediyoruz...

Laf ebeliği yaparak rüşvetçilik konusunda spekülasyonların yapıldığını mı söylemek istiyorsunuz?

Hayır, ben rüşvetçiliğe

karşıyım ancak rüşvetçilik hakkında yapılan spekülasyonlara da karşıyım. Bunu kanıtlamanız gerekir.

Okul müdürlerin atanmalarının ardında siyasetin etkilerinin olduğuna dair bilgileriniz var mı?

Bu konu üzerine bize birkaç ağlaşı geldi, durumun yeniden görüşülmesi amacıyla bakana mektup gönderildi.

Komisyonunuz ile LDK'yi yöneten bakanlık arasındaki işbirliğin geliştirilmesi ile ilgili olanaklar nelerdir?

Düşünceme göre gereken işbirliğini yapıyoruz. Çalışmalar iyi gidiyor.

Ve komisyonunuz veya bakanlığınızda öğretmenlerin düşük maaşları ve sosyal sorunlarına çözüm bulabilir misiniz?

Düşünceme göre bulabiliriz. Komisyonunda çok sayıda yapıcı tartışmalarımız oldu, ve baskı altında olmadığımız zaman tartışabilir ve çözümler bulabiliriz.

TARİH, KİTAPLAR VE BÜYÜK SORUNLAR

Çok sorular sorduktan sonra ve çok cevaplar işittikten sonra, Hajredin

Kuqi'nin sorunları yönettiğini ama bunun karşılığı olarak o diplomatik bir şekilde davranarak sizi Kosova eğitim sisteminin nerede ise ideal olduğuna inanmanızı itiyor. Tabii ki değil, sadece Hajredin Kuqi, LDK ve PDK'nın gençleri kendi saflarına katmak için savaşım verdiklerini söylemiyor. LDK, ilk ve orta dereceli okullarda eğemenliğini sürdürürken, PDK'nın üstünlüğü üniversitede seziliyor. Kosova'nın tarih kitaplarını kimin yazması gerektiğini kendisine sorduğunuzda Meclis binası kafeteryasındaki masadan poselen bir kabin düşmesini etkileyen titreşimlere yol açan bir gürültü duyarsınız. Ama sorunlar vardır.

"Doğrusunu isterseniz bizim eğitim için stratejimiz henüz yok," diyor profesör Kuqi. "Hala biz bize gerekli olan öğrenci sayısını sormadan komünizm dönemindeki gibi öğrencileri ürettiyoruz. Genç bir kişinin ortaokulu bütünüledikten sonra üniversiteye gitmekten başka yolu yoktur. Yüksek bir işsizlik dönemine sahip olduğumuz şu durumda bu doğal ve tek yoldur."

Geçenlerde kurulan Eğitim Fakültesi'nin kurulmasının önemi nedir?

Bu çok iyi bir adımdır, Kanada'dan gelen yardımlara da aynı zamanda çok teşekkürler. Şimdi öğretmenlerimizi, çocuklara daha iyi bir şekilde öğretebilecekleri yönde yetiştiririz.

Ama size hala tüm düzeylerde daha iyi kitaplar ve eğitim malzemesi gerekmektedir?

Evet, kitaplar yok, bilim yok. Çok sayıda yardımlar yapıldı, ama ihtiyaçlar çok. Diğer sorun da ortaokul proflidir. Biz ortaokulu genel okuldan sadece üniversiteye giden yol değil çok yöne giden bir eğitime yöneltip değiştirmeliyiz. Teknik okulları bu örneklerden biridir.

Öğrenciler Kosova Kurtuluş Ordusu değerleri hakkında öğrenmeli mi ve bu öğrenim hangi düzeyde olmalı?

Kosova Kurtuluş Ordusu'nun değerleri yakın geçmişimizin daha doğrusu tarihimizin en önemli parçasıdır. Biz tarihimize dayanarak ülkemizin kalkınmasına yardımcı olmalyız, tarihimize saygı göstererek, eğitimin bir parçası olarak tarihi küçültmek değil ona gereken yeri vererek bunu yerine getirmeliyiz.

KOSOVA BAŞBAKANI MECLİSE HİTAB ETTİ

Hükümetin çalışmalarına başlamasından bir yıl sonra, Kosova Başbakanı Dr. Bayram Reçepi, 13 Mart 2003 tarihinde Kosova Meclisi'ne hitap etti. 3 Nisan 2003 tarihinde de, Meclis'te, hükümetin çalışmaları ve sorumlulukları hakkında kapsamlı tartışmalar yapıldı. Aşağıda Başbakanın, Meclis'teki konuşmasının özetini sunuyoruz:

Parlamentoda temsil edilen partiler arasında 28 Şubat 2002 tarihinde varılan anlaşma sonucu kurulan Kosova Hükümeti, Kosova'daki kurumların işlev görmeye başlamalar açısından sağlam bir temel oluşturmanın yanısıra uluslararası toplum tarafından da tanınmış ve kabul görmüştür.

Hükümet, zaman içinde kendini toparlayarak, toplumumuzun ihtiyaçlarını yanıtlamak amacıyla yasa- ma sürecini başlatmıştır. Bu çerçevede, şimdiye kadar, 18 yasa tasarısı Meclis'in onayına sunulmuştur. 20 yeni yasa tasarısı ise halen Hükümet organları tarafından nihai yazılma aşamasındadır ve yakında Meclis'e gönderilecektir. Hepimiz, yasaların yapılması ve onaylanması sürecinde karşılaşılacak güçlüklerin farkındayız.

Şimdiye kadar yaptıklarımız ve gelecekte aşmamız gereken engeller hakkında değerlendirmeler yaparken gerçekçi olmamız gerekir. Uluslararası topluluk, Kosova'daki varlığını giderek daraltmaktadır. Önümüzdeki günler ve aylarda bize, becerilerimizi sınavdan geçirecek yeni yetkiler devredilecek. Bu alanda, yetki

devri konusunda GSÖT ile ilk somut görüşmelerimizi gerçekleştirdik.

Kosova Hükümeti, gerekli gördüğü alanlardaki yetkilerin transferi konusunda bir strateji saptamış bulunmaktadır. Bu çerçevede Hükümet, PTK, KEK gibi tüm kamu işletmelerinin sorumluluğunun yanısıra, Kosova dışındaki Arnavut toplumunun varlığını da gözönünde tutarak, bir havayolu şirketi kurma, frekans tahsisi, özelleştirme ve belge yayınlama gibi yetkileri talep etmiş bulunmaktadır. Ayrıca, GSÖT'e ayrılmış yetkiler alanlarında da, UNMIK ile Hükümet arasında daha sıkı bir işbirliği yapılması çağrısında bulunduk. Çok somut olarak, dış siyaset, içişleri, adalet sistemi, güvenlik, enerji ile madencilik konusunda yönetime katılım talep ediyoruz.

Hükümet, şimdiye kadar olduğu gibi önümüzdeki yıllarda da çeşitli sorunlarla karşılaşacaktır. Kamu hizmetinde çalışan personelimizin eğitim ve rehberliğe ihtiyacı vardır. Bu personelin maaşlarını da artırmak gereklidir. Çocuklarımızın kendi potansiyellerini daha iyi kullanmalarını için, daha iyi

öğretmenler tarafından eğitilmelerini istiyoruz. Sağlık hizmetlerimizin yetkin, spor ve kültürel yaşamımızın daha zengin olmasını istiyoruz. Gençlerimizin daha çok etkinlik imkanlarının olmasını ve bunları yerine getirecek mekanlara sahip olmalarını istiyoruz.

Ekonomimiz birçok faktöre bağlıdır. Bu yüzden, ekonomide karşılaştığımız bu güçlüklerin atlatılması için belirlenen stratejimiz iç ve dış yatırımcıların üretime yönelik şirketlerimize yatırım yapmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Dıştan gelen mallara bağımlılığımızı sürdürülemez. Dışardan alınan malların çoğu burada da üretilebilir. İşadamlarımız yabancı pazarlara sürülecek mal türleri de üretebilir. Kosova'nın dışsatımını önleyen engellerin ortadan kaldırılmasını

istemek zorundayız.

Kamu işletmelerinin özelleştirilmesi başlamıştır ve biz yatırımcıları buraya çekmek, yeni teknoloji getirecek yatırımcıların özel üretim şirketlerini kurmaları için olanaklar yaratmak için elimizden geleni yapacağız. Bu çabalarımızda, elbette uluslararası finans kuruluşlarının yardımlarına ihtiyacımız olacaktır.

Şimdi yerine getirmeye başlamamız gereken önemli bir ödevimiz daha var. Kosova'nın nihai statüsünün, uluslararası toplum açısından uygun bir zamanda, doğrudan ele alınacağını biliyoruz. Varlığımız ve geleceğimiz açısından için temel bir önem taşıyan bu konuyu, uluslararası toplulumun, bizimle ve Sırbistan ve Karadağ'la beraber oturup görüşmeye başlayacağı gün için hazır olmalıyız. Bu konu, kısmen, inşa etmekte olduğumuz demokratik toplulumun güçlendirilmesine bağlıdır. Diğer yandan, vatandaşlarımıza daha iyi yanlar sağlayacak bir ekonominin oluşturulması da bu hazırlığın bir parçasıdır. Ve nihayet, geçmişimiz ve güvenliğimizi zayıflatan etnik ayrılıklar da bundan ayrılmaz.

Şu anda Belgrad ile Priştine arasında diyalogun yapılması istemi gündemdedir. Teknik nedenler olarak nitelenen gerekelerle, bu görüşmelere ulusal kurumların temsilcilerinin de katılacağı anlaşılıyor. Sayın Steiner tarafından saptanan görüşme konuları, geçmişte de Belgrad ile Priştine tarafından ele alınmıştı. Ortaya şu soru çıkıyor: bizden ne isteniyor? Dialog konusuna bazı teknik taleplerle yaklaşan Belgrad, sadece 7 gün içerisinde Kosova'nın bölünmesini önerme noktasına vardı. Komşu ülke olan Sırbistan'ın teknik konularda dialog veya Kosova'nın nihai statüsünün belirlenmesiyle ilgilendiğini anlamak zor değil; Sırbistan, Kosova'nın bölünmesinden yanadır ve bu her geçen gün bize biraz daha acıklığa kavuşmaktadır.

Kosova vatandaşları, siyasi kuruluşları ve kurumları Belgrad'ın hedeflerini biliyor. Doğal olarak, bu gerçek bizim için tedirgin edicidir ve bu yüzden biz uluslararası odak noktalarından, özellikle ABD, New York ve Brukselden, Sırbistan'ın Kosova'yi kendi siyaseti açısından bir araç olarak kullanmaması için, yardım arayışı içindeyiz.

Diyalog, Kosova kurumlarının yetkisinin hiç bir şekilde sorgulanmayacağı bir stratejiye dayanmak zorundadır.

Bununla birlikte, Kosova Hükümeti, önümüzdeki yıl içerisinde tüm enerjisini, ekonomik kalkınma, yatırımlar, yeni iş olanaklarının (özellikle tarım alanında) temin edilmesi yönünde harcayacaktır. Çünkü, daha fazla iş yerlerinin açılması, kamu hizmetlerinin temin edilmesi, azınlık topluluklarının entegrasyonu (özellikle Sırp azınlığın), yaşamın tüm alanlarında Kosova'da yasa düzeninin sağlanması ve yeni bakanlıkların kurulması için girişimlerin başlatılması için tek yol budur.

Yasal yapılanma en önemli önceliklerimizden birini oluşturmaya devam edecektir ve biz, bir an önce Kosova Anayasasına sahip olmak, Kosova'nın kanunun egemen olduğu ve kanuna saygı gösterildiği bir yer olmasını ve tüm demokratik kurumların vatandaşlara hizmet vermesini sağlamak için elimizden geleni yapacağız. Bu yolla, UNMIK ve GSÖT'ten yetkileri devralmayı sürdüreceğiz. Kosova'da, kendi vatandaşları tarafından verilen oylarla mesruiyet kazanan yönetime paralel bir başka idareye yer yoktur.

Bayram Recepti,
Kosova Başbakanı

AVRUPA'NIN YENİDEN YAPILANMA ACENTESİ - EAR YASAL SÜRECİNE DESTEK TEKLİF EDİYOR

Avrupa Birliği, Avrupa'nın Yeniden Yapılanma Acentesi (EAR), yardımıyla Başbakan dairesine destek olmak amacıyla hırslı bir program hazırladı. Programın amacı, yasama süreçlerine katkıda bulunmak, yasanın tasarlanması, eğitim, bütünlüklü olarak görev yapacak olan tercüme biriminin kurulması, Başbakan dairesine uygun olacak olan uzmanlar ağının kurulmasına yardım etmek

Miro Prek, Miro Prek, EAR/GTZ ekip yöneticisi başbakan dairesini destekliyor.

Program, Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ) ve onların partnörleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Ana ekip, ekip başkanından, yasal uzmandan ve tercüme uzmanından oluşmaktadır.

Teknik yardım programı, Kosova'nın belirli etkinlik alanlarına kısa bir süre için çalışacak olan uzmanlar uzmanlıklarını ve öğütlerini sunacaktır. Belki de bu programın en önemli amaçlarından biri, yerel yasal uzmanlarıyla ilişkilerin kurulması ve onların uluslararası uzmanlar ile eşit esaslar üzere etkinliklerde bulunmalarını sağlamaktır. EAR, Kosova yasamasının AB "Acquis Communautaire" ile aynı çizgide olmasını sağlamlaştırmak istiyor 20 Ocakta Başbakan Dairesinde kurulduktan sonra ekip, Aleni Destek Kanun tasarısı, Aleni Belgelere Giriş Kanun Tasarısının olduğu gibi işyerinde Sağlık ve Güvenlik Kanun tasarısının tasarlanmasına dair yasama çalışma gruplarına katıldı. Destek, tasarıların yasal ve dil bakımından yeniden gözden geçirilmeleri, yerel STÖleri-

yle ve Ulusal Demokratik Enstitüsüyle (NDI) danışmaların yapılması, ve (tercüme ve yasal bakımından gözden geçirme de dahil olmak üzere) açıklama getiren bir memorandumun hazırlanması garanti edildi. Bundan başka İş yerinde Sağlık ve Güvenlik Kanun Tasarısının Avrupa standartlarına uyumlu olması ile ilgili yasal bir düşünce de dile geldi.

EAR projesi, Yönetim Komitesi Başbakan dairesi temsilcisinden, EAR ve UNMIK IV. Sütun temsilcisinden oluşmaktadır. 31 Mart'ta, çeşitli projelere ait olan elektronik medyaya ait kanun tasarısı olduğu gibi resmi ilan edilen kanunlar için Resmi bir Gazetenin yayınlanması. Buna ek olarak, Aleni Yönetim Kanununun (Genel Administratif Prosedürüne değin Kanun, Administrasyon Kanununun) hazırlanmasına desteğin sunulması planlaştırılmıştır. Diğer etkinlikler, Rüşvete Karşı stratejinin hazırlanmasını olduğu gibi Hükümete ait olan Prosedürler kurallarının düzeltilmesini

Proje ekibi, yerel ve uluslararası uzmanların temin ederek projelerin yerine getirilmesinin örgütlenmesi için gerekli düzenlemeleri yapmaktadır. Ekipayını zamanda Yönetim Komitesinin 8 Mayıs 2003 tarihinde düzenlenecek olan toplantısında onaylanan ereğiyle Çalışma koşulları belgesini hazırlıyor.

Gelecekte şu alanlarda da desteğin sağlanması planlanmaktadır: Yapılanmaya ait kanun tasarılarının hazırlanması, Teknik Düzenlemeleri ve Standartlarına ait çerçeve (yollar ve köprüler) elektronik medyaya ait kanun tasarısı olduğu gibi resmi ilan edilen kanunlar için Resmi bir Gazetenin yayınlanması. Buna ek olarak, Aleni Yönetim Kanununun (Genel Administratif Prosedürüne değin Kanun, Administrasyon Kanununun) hazırlanmasına desteğin sunulması planlaştırılmıştır.

Diğer etkinlikler, Rüşvete Karşı stratejinin hazırlanmasını olduğu gibi Hükümete ait olan Prosedürler kurallarının düzeltilmesini

kapsamalıdır.

Uluslararası uzmanlarının ilk sırada, Başbakan Dairesi yasal hizmetlerine ait olan ihtiyaçların eğitimi ve kapasite yapılanmasını tayin etmeleri ve Yasal Destek Hizmetleri dairesine ve Başbakan Dairesine ait olan prosedürlerin örgütlenmesi konularına önem vermeleri ayarlanmıştır.

Başbakan dairesine dilciler personelinin tercüme kapasiteleri ile ilgili birkaç tayin olmuştur. Başbakan dairesi içerisinde tercüme hizmetinin yerleştirilmesi ile ilgili istemi yerine getirmek amacıyla, yeni personel atamaları ve İngilizce, Arnavutça ve Sırpça için yeni düzeltmeciler ek olarak önerilmiştir. Tercümanlara özel eğitim sağlanmıştır.

Yasal ve parlamento terimlerine ait olan ek sözlüğün geniş bir çapta kabul edilmesinin sağlanması ereğiyle Kosova'daki Meclis Destek Girişimiyle (ASI), Ulusal Demokratik Enstitüsüyle (NDI) ve eski Yugoslavya Cumhuriyeti olan Makedonya'nın Ulusal Demokratik Enstitüsüyle temaslar yapılmıştır.

“EN ÇOK İNCINEBİLİR VE FAKİR İNSANLARI KORUMAMIZ GEREKİR”

Stojanka Petkoviç Kosova Meclisinde Çalışma ve Sosyal Güvence Komitesi Başkanıdır. Kendisi “Geri Dönüş Koalisyonu” üyesidir. Sosyal konulu birkaç kanun tasarisinin Mecliste görüşülmesi bekleniyor. Bu yüzden, Sn. Petkoviç’in, Kosova’daki mevcut sosyal durum ile ilgili görüşlerini aldık.

Bu konuşma Snezana Petrusic tarafından yapıldı, Mitroviça AGİT’i.

Size göre, şu anda Kosova’nın karşılaşmakta olduğu en önemli sosyal sorunları nelerdir?

Kosova’da savaştan sonra ve dört yıldan bu yana Kosova’daki toplulukların karşılaşmakta oldukları en önemli sorunlardan biri ilk sırada fakirlik daha doğrusu işsizliktir. Kosova ahalesinin büyük bir kısmı işsizdir. İşçilerin büyük bir kısmı ya kendi işlerinden ayrılmış ya da kovulmuşlardır. Edebiyat diliyle, onların şimdi sokakta olduklarını söyleyebiliriz. Sosyal sorunlarla karşılaşmakta olan bireyler genelde ailelere sahip olan bireylerdir, onların çoğu ortalama olarak kırk yaşlarındadır ve ailelerine bakmakla uğraşmaktadırlar. Yeni iş bulamadıkları yanı sıra, sosyal bakım hizmetlerinden hiçbir yadım sağlama durumunda da değiller. Öte yandan, özleştirme sürecinin de daha fazla sosyal sorunlar yaratacağı benziyor.

Kosova gençlerinin esrar kullanmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?

Toplumumuzun karşılaşmakta olduğu en önemli sorunlardan biri bu sorundur. Bunun en önemli

nedenlerinden biri kanunun olmayışı, savaşın getirmiş olduğu sonuçlar, fakirlik ve işsizliktir. Aile ve eğitim, çocukların korunmasında en önemli sütünlardan biridir. Ama çok kere gençler, yetişkinlerin denetimisiz ortada dolaşmaktadırlar. Esrar yanı sıra cinayetler, insan satımı ve fuhuş gibi diğer birçok sorunlar da mevcuttur. Toplumumuzu korumak istersek tüm bunlara dur dememiz gerekir.

Çalışma ve Sosyal Güvence Komitesi bu yıl için kendine ne gibi görevler saptadı?

Amacımız ilk sırada, özleştirme süreci başladıktan sonra yerine getirilecek olan sosyal programı ayrıntılı olarak görüşecek olan Kosova Hükümetini uyarmak, onun yerine getirilmesinin önemine işaret etmektir. Amaç, bu yöredeki tüm işçilerin haklarının düzenlenmesi olmalıdır. Eğer hükümet böyle bir sosyal program yapmazsa, ilerdeki dönemde işsizlik alanında daha fazla sorunlarla karşılaşabiliriz.

Çalışma ve Sosyal Güvence Komitesinin son toplantılarının birinde biri böyle bir yardıma ihtiyacı olan kişiler için “özel ihtiyaç

hükümleri” konusu ele alındı. Düşüncenize göre bu konuda neler yapılabilir?

Çalışma ve Sosyal Güvence Komitesi başkanı olarak, özel ihtiyaçları olan ve kendi kendilerine bakamaz – muhtaç kişilere finansi yardımın sunulmasına dair bir girişimde bulduk. Tüm Komite üyeleri benim bu girişimimi destekledi. Özel ihtiyaçlara sahip olan kişilerin durumlarını çözecek olan kanun ve sosyal esirgeme kanun tasarılarının Çalışma ve Sosyal Güvence Bakanlığı ve Kosova Hükümeti tarafından hazırlanmaları hedeflenmektedir. Sosyal konularında söz iken, biz şu ana kadar sadece Emeklilik Esaslarına ait Kanun ve Çalışma Denetimi Kanunu’nu benimsedik. Özel ihtiyaçlar kanununa da gereksinimimiz var, çünkü hasta insanlarımız, savaş travması ile karşılaşan insanlarımız var; ayrıca kanserden rahatsız olanların da sayısı bir hayli artmış bulunmaktadır. İnsanların büyük bir kısmı yeterince finansi korunuma sahip olmazken tekerlekli sandalyeler veya işitme cihazları yokluğu da sezilmiştir. İnsanların tıbbi masraflarını ödemek için yete-

rince paraları yok, öyle ki onlara telafinin yapılması gerekir. Sağlık Bakanlığının bu konuyu ele aldığını gördüm.

Düşünceme göre, ilerideki projede tüm bunların derlenmesi ve bu konularla uğraşmakta olan çeşitli STÖ’leri çağırarak gerekir. Bu STÖ’ler bu konularla ilgilendiklerinden dolayı, savaştan sonra sosyal sorunların çözülmesinde yardımcı oldular. Onlarla, Çalışma ve Sosyal Güvence Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve birçok uzmanlarla işbirliğinde bulunarak bu konu hakkında bir yuvarlak masa toplantısı düzenlemek istiyoruz. Düzenlenecek olan bu yuvarlak masa toplantısının temel amacı, kanunda derlenmesi gereken hükümlerin belirlenmesidir.

Sırp, Arnavutlar ve diğer topluluklar aynı sorunlarla-fakirlik sorunuyla karşı karşıya gelmektedirler. Bu alan ortak işbirliği yapılabilecek bir alan olabilir mi?

Tabii ki yapılabilir. Ben sık sık sosyal sorunların tüm toplulukları rahatsız ettiğini söyledim. Bu konuda ulusal mensubiyetlik ve ulusallık arasında fark yapılamaz. Sırp, Arnavut ve tüm diğer topluluklar bu alanda karşılıklı çıkardan hareket ederek işbirliği yapmalıdır. Sosyal konularda ilerleme kaydedilirse bu konunun siyasi hava alması gerekmez. Sosyal sorunlar tüm toplulukları etkilemektedir. Sırp topluluğunun ya da Arnavut topluluğunun görüşü açısından bakarsanız, onların her biri daha kötü durumda olduklarını söylerler. Ben Sırp topluluğunun karşılaşmakta olduğu çok sayıda sorunları biliyorum. Arnavut iş arkadaşlarım da Arnavut topluluğunun karşılaşmakta oldukları sorunları-zorlukları biliyorlar. Birçok konular üzerine değişik düşüncelere sahip olabilmemize rağmen, işe siyaseti karıştırmadan sosyal sorunları çözebilmek için beraberce oturup konuşmamızı rica ederdim.

REKABET YAPABİLECEK BİR EKONOMİ MEKANİZMALARININ SİSTEMATİZASYONU

Kosova ekonomisinin üretim ve rekabet alanında yeni bir durumunun sağlanması için düzenlenecek yuvarlak masa toplantısında ele alınacak ekonomik kararlar için hazırlıklar Mart ayında başladı. Bu işe bu alanla ilgili en önemli kişilerin katılımı temin edilmiştir. Kosovadaki hükümet mekanizmaları çerçevesinde başarı ve verimi arttıracak ortak etkinlikle değerli bir yolun açıldığına organizatörler inanmaktadır.

Mustafa Eric

Yapılan uyarılar iç karartıcıydı: Kosovada toplam tüketime sadece üçte biri üretilmekte; üçte ikisi dış ülkelerdeki Kosovalılar tarafından gönderilen paralar veya yardım kuruluşlarının desteğiyle sağlanmakta. Kosova'nın dış ticaret açığı toplam üretim miktarını aşmaktadır; gerçekleşen dışalım, dışsatımdan on kat daha yüksektir ve bu durum sürdürülemez bir nitelik taşımaktadır. Önemli olan bir diğer olgu da, Irak savaşının patlak vermesinden sonra, uluslararası yardımların, bu ülkenin yeniden imanına yönelecek olması yüzünden, fazla uzun sürmeyecek bir zaman dilimi sonrasında, Kosova'ya finansal desteğin azalması beklenmektedir. Ortaya konulan görüşler de oldukça samimiydi: Ekonomik kalkınmayı sağlayacak uzun vadeli ve sistematik etkinlikleri düzenleyecek yasaların çıkarılması gerekmektedir. Ancak yasama sürecinde bazan birtakım engellerle karşılaşılmaktadır, çünkü Parlamento'da tekrar görülmek üzere geri çevrilen yasa metinlerinin hangi nedenlerden ötürü tekrar gözden geçirilmeleri gerek-

tiği konusunda bir yorum veya açıklama yapılmıyor.

Bu birleşim, özel bir toplantı niteliğini taşıyordu: Almanya eski ekonomi Bakanı sn. Klaus Buenger'in katıldığı bu seminer Friedrich Naumann Stiftung (FNSt) ve AGIT'in Meclisi Destekleme İnişiyatifi - ASI (MDI) tarafından düzenlendi. Bu toplantı Kosova'daki yönetim kademelerinin tüm önemli temsilcilerini bir araya getirdi. Katılımcılar arasında Meclisin Ticaret ve Endüstri, Ekonomi ve Finans ve Bütçe komisyonları temsilcileri, Ticaret ve Sanayi Bakanı ile Ekonomi ve Finans Bakanı, UNMIK dördüncü kolu ve ekonomi etkinliklerle ilgilenen yerli sivil toplum örgütleri temsilcileri hazır bulundular.

UNMIK yönetimi adına konuşan AB kolu temsilcisi Juergen Voss, Kosova'nın durumunun ciddiyetini anlaması ve yeni istihdam olanakları ve maddi gelir temin edilmesi yönünde tüm kaynakların seferber edilmesi gerektiğini katılımcılara açık bir dille ifade etti. Sn. Voss, aynı zamanda bankacılık alanında reformların yapılması ve alt yapı-

nin inşa edilmesinden sonra yabancı yatırımcıların dik-katlerinin çekilebileceğini vurguladı. Ayrıca bölgesel ve uluslararası piyasalarda rekabet gücüne ulaşabilmek için sürekli ve yoğun çabaların harcanmasının gereğine işaret etti.

Maliye ve Ekonomi Bakanı Sn. Ali Sadriu, vergilerin toplanması konusu görüşülürken şunları söyledi: "1999 yılına ait Kosova bütçesinin tamamı yardım kuruluşları tarafından finanse edilmişti. Oysa 2003 bütçesinin tamamı Kosova'da toplanacak vergilerden finanse edilecektir". Bakana göre, "gümrük vergilerinden toplanan gelirler ile Kosova'da toplanan diğer vergiler arasında dengesizlikler hâlâ mevcuttur. Kosova içinde toplanan vergi düzeyinin düşük bir seviyede olduğu açıktır. Bu dengesizlikler ortadan kalkmayınca, güvenilir bir bütçenin temin edilmesi çok zor olacaktır".

Ticaret ve Sanayi Bakanı Sn. Ali Yakupi "...rekabeti meşrulaştıran yasalar henüz çıkarılmış değildir" dedi. Konuşması sırasında Bakan Yakupi, ekonomik ortamın düzenlenmesiyle

rekabet için zem yaratılması konusuna ağırlık verdi. Bakana göre, özellikle "ekonomik alana ilişkin yasalar arasında, rekabeti sağlayan yasa, rüşveti ortadan kaldıracak yasa, tüketiciyi koruyan yasa, iç ve dış ticaret yasaları, akaryakıt ürünleri ve gümrüğe ait yasaların, bir an önce ve ivedilikle görüşülmesi" gerekir.

Toplantıya başkanlık eden ve seminere katılan parlamento komisyonlarının temsilcileri, ekonominin istikrara kavuşması için yasaların bir an önce çıkartılması konusunda uzlaştılar. Diğer yandan, katılımcılar, çok önceden kabul edilmiş yasa tasarılarının, uygulanmaya başlamak bir yana, uzun bir aradan sonra, yeniden görüşülmek üzere Meclise gönderilmelerinden yakındılar. Bütçe Komisyonu Başkanı Haki Şatri, yasaların çıkartılmasının zaruri olduğunu kabul etmekle birlikte, üretim güçlerinin daha iyi bir örgütlenmeyle yerel ekonominin güçlendirilmesi ve yeni istihdam ve gelir yaratılmasının aciliyetine işaret etti. Ekonomi ve Maliye Komisyonu Baş-

kanı Slobodan Bjeliç, Avrupa standartlarının benimsenmesinin rekabet gücünü artacağını, ancak bunun için politik istikrarın sağlanmasının zorunlu olduğunu vurguladı.

Sonuçta, Kosova'nın gelecekteki ekonomik kalkınma stratejisinin belirlenmesi konusunda bu toplantıda nihai bir karar alınmadı. Buna karşılık, katılımcıların çoğu, Kosova kurumlarının dış yardıma bağımlılıklarını giderek azalması ve yörenin doğal zenginliklerinden yararlanılıp rekabet gücüne sahip bir ekonominin yaratılması yönünde altyapının oluşturulması konusunda bir görüş birliğine vardı.

İlerde atılacak öncelikli adımlar konusunda bir uzlaşının sağlanması için başka bir toplantı veya seminerin düzenlenmesi mutlaka gerekecektir. Böyle bir toplantıya Kosova idare mekanizmasındaki kilit organların temsilcilerinin de katılımı temin edilmelidir. Herşeye rağmen, ekonomi yönetiminin en önemli organları arasında bir diyalog başlangıcı oluşturduğu için, sözü edilen toplantının başarıyla sonuçlandırıldığı kabul edilmektedir.

MECLİSE YENİ DESTEK ETKİNLİKLERİ

“Diğer Topluluklar ” parlamento grubunu kurdu

Arnavut olmayan ve Sırp olmayan topluluklardan Meclis üyeleri kendi parlamento grubunu kurmaya kararlaştırdılar. Bu kararı, 14-15 Mart tarihlerinde AGİT'in Demokratikleşme bölümü desteğiyle Brezovica'da düzenlenen iki günlük toplantısında aldılar. AGİT'in Kosova Misyonu Başkanı Büyükelçi Pascal Fieschi, parlamento üyelerine bir konuşmada bulunarak grup için hazırlanmış olan törene katıldı. 18 Mart'ta Basın Konferansı'nda kararlarını açıklamadan önce , “Diğer topluluklar” Meclis Başkanı, Prof. Daci, tarafından kabul edildiler. Daci, yeni parlamento grubunu destekleyerek onun Meclisin Prosedürler Kurallarına göre kurulduğunu belirtti. Onların, etnik ve politik temelinde hetero-gen olmasına rağmen tüm toplulukların yararından olan ortak kültür kararlarını kabul etmelerini öğütledi.

Grup şimdi Arnavut ve Sırp olmayan 10 Meclis üyesinden oluşmaktadır. Büyüklüğüne göre onlar (LDK, PDK ve KP'dan sonra) Meclis'te dördüncü yeri almaktadırlar. Grup 4 Boşnak'tan, 1 Gorani'dan, 3 Türk'ten ve , 1 Ashkaliden oluşmaktadır. 1 Roma. Mısırlı Mecliste AAK'ya katılmayı düşündüğü için “Diğer topluluklara” düşmemektedir.

Soldan sağa: Dzezair Murati (VATAN), Zylfi Merxha (PERBK), Faik Marolli (PDASHK), Sadik Idrizi (VATAN) ve Gani Sadik (KDTP) 18 Mart 2003 tarihli Meclis oturumunun basın toplantısında.

Cinsiyet eşitliği Komitesi koordinasyon toplantısını çağırıyor

25 Mart'ta Cinsiyet eşitliği Komitesi cinsiyet konularıyla uğraşan uluslararası örgütlerini koordinasyon toplantısına davet etti. Bu gruplar, AGİT, UNIFEM, UNMIK'in cinsiyet ilişkileri dairesini (OGA), Kosova Sivil Toplum Kuruluşunu(KCSF) ve STAR Networku, İyi Yönetim için Öğüt verme dairesini , İnsan hakları, Eşit Olanaklar ve Cinsiyet (Başbakan dairesini) kapsadı. Komite, değişik demokratik ülkelerden kanunların sağlanmasıyla destek isteyerek uzmanlardan yardım istedi.

Şimdiye kadar , Slovenya, Bulgaristan , Lithuania, Romanya, Finlanda, Hırvatistan, Danimarka ve Bosna Hersek'ten olmak üzere O/PM'ya ve Komiteye sekiz kanun tercüme edilip sağlanmıştır. Bu kanunlar Kosova'da Cinsiyet Eşitliği kanununun tasarlanmasında ilk adımların atılmasında tavsiye belgeleri olarak kullanılacaktır. “Bu kanunların kopyaları olmayacak ama bizim kanunumuz Kosova gerçeğine dayanacaktır. Kanun cins eşitliğini koruyacak olan enstitülerin kurulmasına doğru götürülecektir,” dedi Komite Başkanı Sayın Melihate Termkollı. AGİT dış ülkelerden uzmanlar sağlayarak ve kanunların tercümelerini temin ederek destek sunmaya devam edecektir. Cinsiyet Eşitliği Komitesinin 2003-2005 yıllarına ait stratejik planlaması semineri ve Slovenya ile Bulgaristan'a etüd ziyaretinin KCSF tarafından Nisan ve Mayıs 2003 tarihlerinde yapılması planlanmıştır.

Hollanda Kuruluşu parlamento partilerine öğüt veriyor

Kosova Meclisi'nin desteklenmesi amacıyla Doğu-Batı Kuruluşunun Parlamento Pratiği Projesi (EWPPP) geçenlerde ‘Parlamento demok-rasisinin görüşleri ve teknikleri’ adlı uzun vadeli programı yerine getirmeyi başladı. Program etkinlikleri Kosova'da birçok inter-parlamento seminerleri serisinin düzenlenmesini kapsamaktadır. Onlardan biri bu yörede düzenlenecek diğeri ise Hag Hollanda parlamentosuna yapılacak olan çalışma ziyareti olacaktır. Program, üç gün sürecek olan ve Hollanda Parlamentosunun(eski)üyeleri ile Meclis üyeleriyle yapılacak olan danışmalardan ibaret olacaktır. Parlamentoda inter-party ve intra-party ilişkileri ile ilgili ilk yuvarlak masa toplantısı tartışmaları 9 Mayıs'ta Priştine' de düzenlenecektir.

Konrad Adenauer Stiftung eğitim sektörünü destekleyecek

Konrad Adenauer Stiftung delegasyonu 20 Mart'ta bulguları keşfetmek için Kosova misyonunda bulundu. Bu Alman kuruluşunun eğitim sektörüne desteği en önemli ödevlerden biri olacağı sonucuna varıldı. Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığıyla olduğu gibi Meclis'in Eğitim Komitesiyle de özel programlar kurulacaktır. Konrad Adenauer Stiftung kuruluşu, Kosova Meclisi ve Hükümet üyelerinden oluşan bir delegasyonunun Temmuz 2003 başlangıcında çalışma ziyareti ve eğitim konularını görüşmek amacıyla Almanya'ya davet etmeyi planlıyor.

Friedrich Ebert Stiftung Komitenin Arnavutluk ziyaretini organize ediyor

Nisan ayının son haftasında, Friedrich Ebert Stiftung Arnavutluğa bir çalışma ziyaretini organize etti. Ziyarete Başkan ve üç komitenin iki yardımcısı katıldı: Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sağlık Komitesi ve Çevre ve Sosyal Planlama Komitesi. Tüm ana parlamento grupları temsilcileri de dahil olmak üzere Kosova parlamento delegasyonu yoğun tartışmalar yürüterek Arnavutluk Meclisindeki komite başkanlarıyla görüşme teatisinde bulundu.

Parlamento ve yasal terimlerini kapsayan ek sözlük hazırlanacak

Meclis Sekreterliği ve AGİT'in Kosova Misyonu "Parlamento ve yasal terimlerini" kapsayacak olan ortak bir projeyi başlattılar. Tek sözlük üç dil üzere (Arnavut, Sırp ve İngilizce) olarak yayınlanacak yasal bir belge olup Kosova'daki Kanun ve Hükümet organlarında kullanılan parlamento ve yasal terimleri derleyip tüm terimlerin tanımlamalarını yapacaktır. Başbakan Dairesi, Ekonomik ve fiskal Konsey, UNMIK Dil Birimi, UNMIK Sütun I (Polis ve Adalet), Finlanda İnsan Hakları Grubu, Ulusal Demokratik Enstitüsüyle (NDI) olmak üzere bu yöredeki buna benzer projelerle ve Kosova'da var olan diğer enstitü ve örgütlerle işbirliğinin yapılması öngörülmüştür. Projenin amacı, şu anda çok dilli Mecliste görülen sorunların üstesinden gelmektir.

UNDP Meclis için elektronik arşivler kuruyor

UNDP 21 Mart'ta Meclis için elektronik arşivlerin kurulması projesini ilgili başışıcılara sundu. Bu proje, kayıtları, Meclis toplantılarının ve işleme aygıtlarının-kulaklıkların arşive yerleştirilmesini, belge yönetim sisteminin kurulmasını ve enformasyonları alma ve onları dağıtımını kapsamaktadır. Projeye, parlamentoya desteği ve teknik kapasitesi dolayısıyla tüm

dünyada sahip olduğu uzmanlık düzeyi nedeniyle Inter Parlamento Birliği (IPU) de katılmaktadır. Proje, Meclis Sekreterliği ASI, EAR, NDI, Finlanda Hükümet Ekibi ve Aleri Hizmetler Bakanlığı ile yakın bir işbirliği ve koordinasyonla gerçekleştirilecektir bak, <http://www.undp.org>

STÖ Meclisi gözetlemeye başladı

Kosova'nın iyi yerleştirilmiş olan STÖ'lerinden biri olan İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunması Konseyi (CDHRF), Merkezi Meclisin ve 11 Belediye Meclisinin çalışmalarının gözetlenmesiyle ilgili yoğun bir çalışma programını başlattı. CDHRF gözlemcileri, merkezi düzeyde komitelerin çoğunun toplantılarına katılmaya başladı. Onun amacı, sorumlu ve şeffaf bir hükümet yoluyla Kosova'da siyasi süreçler güvenilirliğini sağlamaktır. Gözleme, avukat stratejisinin ayrılmaz bir bölümü olarak CDHRF'nin insan haklarına saygının gösterilmesi ile ilgili kilitli ilgi alanlarından biridir. AGİT ve NDI projeyi desteklemektedirler. İlk rapor Mayıs 2003'de yayınlanacak ve şurada ona ulaşılabilir olacaktır www.cdhrf.org.

Üniversite öğrencileri plenier Meclis toplantılarına katılıyorlar

Priştine Üniversitesi Politik Bilimler Fakültesi öğrencileri Kosova Meclisi'nin plenier toplantılarına katılmaya başladı. AGİT ve Meclis Sekreterliği hafta esasınca yapılan ziyaretlere yardımda bulunmaktadır. Girişimin, bu fakülte öğrencileri için çok uygun olduğu "...Meclis oturumlarının kamuoyunda yer alması gerektiğinden" hareket ederek Prosedürler kuralları ihtiyaçlarına uygun olduğu belirtildi.

Önemsememe ile AB üyeliği ikilemi

11-13 Nisan 2003 tarihleri arasında Friedrich Ebert Stiftung (FES), Alman Uluslararası Politika ve Güvenlik Enstitüsü, Titzung Protestan Akademisi ile birlikte "Güney-Doğu Avrupa - Önemsememe ile AB üyeliği ikilemi" adlı bir konferans düzenlediler. Almanya'da düzenlenen bu konferansa Güney-Doğu Avrupa ülkelerinden temsilciler katıldı. Kosova Meclisi'nden iki üye, Alush Gashi (LDK) ve Hajredin Kuqi (PDK) de toplantıda hazır bulundular. Bu konferansta, sözü edilen yörede istikrarın sağlanması amacıyla uluslararası enstrümanlar olarak İstikrarlık Paketi, Avrupa Yeniden Yapılanma Ajansı, Stabilizasyon ve Asosyasyon Süreci, Schengen-sınır hattının Güney Doğu Avrupa ülkelerine etkileri ve Balkanlarda yöresel işbirliği konuları üzerinde duruldu.

KOSOVA'DA PROFESYONEL VE YAŞAYABİLECEK BİR MEDYA İÇİN

Gazeteciler ve medya uzmanları, 29 Mart 2003 Cumartesi günü Priştine'de, Kosova'da gazeteciliğin geleceği ve Bağımsız Medya Komisyonu'nun (BMK) kurulmasına ilişkin yeni yasa tasarısının tartışıldığı bir konferansta biraraya geldiler.

Marie-Helene Verney, AGİT Kıdemli Medya Danışmanı

Konferans, AGİT'in desteğiyle, Kosova Profesyonel Gazeteciler Derneği tarafından düzenlendi. Konferans, halen Derneğin lideri olan Sayın Baton Hacıu'nun başkanlığında, Sayın Dukagjin Gorani'nin yönetiminde gerçekleştirildi.

AGİT Büyükelçisi Pascal Fieschi, Kosova'daki elektronik medyanın izlenmesi ve düzenlenmesinde bağımsız bir komisyonun önemi ne değinen bir konuşmayla konferansı açtı. İşleyen bir demokrasinin ölçüsünün basın ve yayın organlarının canlılığı ve profesyonellik düzeyleri olduğunu vurgulayan Büyükelçi Fieschi, Kosova'daki demokratik kurumların geleceğinin de Kosova basın ve medyasının bağımsızlığına bağlı olduğunu, ve AGİT'in de, çıkarılacak bir elektronik yayıncılık yasının yalnızca bu yayın organlarının değil, Kosova'nın tüm insanlarına en iyi şekilde hizmet etmesini garanti altına almaya kararlı olduğunu bildirdi.

Büyükelçi Fieschi, Kosova'nın kamu yayıncısı RTK'nın geleceğinin garanti altına alınmasının gerekli olduğunu ve bunun da yeni hazırlanmakta olan yasa

tasarısının amaçlarından birini oluşturduğunu vurguladı. Büyükelçi, bu nedenle, hazırlanan tasarının Avrupa standartlarına erişmesinin önemli olacağını bildirdi.

Başbakanlık danışmanı Sayın Recep Hoti, tasarının tartışmak amacıyla uzmanlardan oluşan bir çalışma grubunun kısa bir süre içinde toplantılarına başlayacağını bildirdi. Çalışma grubu, hem kamu hem de özel elektronik medya temsilcilerinden olduğu gibi uluslararası uzmanlardan da oluşturulacak. Sayın Hoti, hükümetin, yasa tasarısının hazırlanması süreci boyunca şeffaflığın korunmasını sağlanmasını istediğini, ancak bunun gerçekleşmediğini vurguladı. Sayın Hoti, hükümetin önerilere açık olduğunu, bir ya da birkaç elektronik medya kuruluşunun, diğerleri zararına pahasına kayırılmasına yol açacak bir yasa istemediğini söyledi.

Tartışmaların en çekişmeli konularından biri, KEK yoluyla abone ücretlerinin toplanması başladığında, RTK'ya verilen reklamların sifra indirgenmesini öngören tasarının maddesiydi. RTK

Genel Müdürü Sayın Ajim Zatriqi, reklamların RTK'ya verilmesinin durdurulması konusunda hararetle bir konuşma yaparak, Kosova'daki tek kamu yayıncısının bu şekilde hedef alınması halinde çökeceğini vurguladı. Sayın Hoti buna, yasanın amacının herhangi bir elektronik medya kurumunu bozguna uğratmadığını, tüm elektronik medya kurumlarına eşit şans tanınmasının amaçlandığını söyleyerek yanıt verdi. Sayın Zatriqi, önerilen tasarıda BMK yönetimine verilen RTK bütçesini denetleme yetkisi konusunda da kaygısını dile getirdi.

Gazetecilerin bazıları BMK-Bağımsız Medya Komisyonuna ait yasanın tartışılmasından önce, BMK'nın rolü ve BMK'nın gerekli olup olmadığı ile ilgili tartışmaların yapılması gerektiğine işaret ettiler. Katılanların çoğunluğu, düzenleyici bir organın gerekliliğinde uzlaşırken, yazılı basın alanında benzer mekanizmaların olmadığını ya da önerilmediğini söylediler.

Gani Bobi Enstitüsünden Sayın Shkelzen Maliki'nin,

toplantının öğleden sonraki bölümünü açış konuşması Kosovalı gazeteciler için uyarı niteliğini taşıyordu. Sayın Maliki, Kosova'da gazeteciliğin çok zor bir döneme girdiğini, ve bu krizin, uluslararası yardımlar azalmaya başladığında açığa çıkacağını sandığını söyledi. Sayın Maliki, Kosova'daki çok sayıda elektronik medya kurumunun uluslararası yardımlar olmadan ayakta duramayacağını kaydederken elektronik medya kuruluşları arasındaki rekabetin ve meslekte dayanışmanın olmayışının, krizi daha da tırmandıracağına işaret etti.

Konferansa katılanların çoğu, Kosovalı gazetecilerin örgütlenme yolunda daha fazla çaba harcamaları gerektiği, ortak bir cephe oluşturmadıkça, seslerini duyuramayacakları ve mesleki çalışma koşullarını iyilestiremeyecekleri konusunda görüşbirliğine vardılar. Güçlü ve iyi örgütlenmiş bir mesleki kuruluşun acil olarak oluşturulması için geniş çaplı bir uzlaşmaya vardı. Kosova Profesyonel Gazeteciler Derneği, yazılı basının, gönüllü olarak uyulacak etik ilkelerini görüşmek amacıyla Nisan'da yeniden buluşmayı planlıyor.

ETKİN SEÇMEN İLİŞKİLERİNE DOĞRU GÖRÜŞMELER İÇİN HAZIRLIK

Yeni gelişmekte olan bir demokraside, seçmenlerle sağlıklı ilişkiler, yurttaşlar ile seçilmiş temsilcileri arasında diyalogun kurulması yönündeki ilerlemenin temel göstergesidir. Seçmen ilişkileri, seçilmiş temsilcilerin demokratik sistem için oyunu veren yurttaşlara yardımda bulunmalarına izin vermektedir. Maalesef, birçok orantılı temsile dayalı seçim sistemlerinde, parlamentoya seçilen üyeler, bağlılıklarının, onları seçmiş olan vatandaşlara değil, kendilerini seçmiş olan partiye olması gerektiğini zannetmektedirler.

Sherrie Wolff, Ph.D. Danışman, Ulusal Demokratik Enstitü (NDI)

Ulusal Demokratik Enstitü (NDI)ö Merkezi Meclisin seçilmiş üyeleri, belediye meclis üyelerinin yanısıra LDK, PDK, AAK, Kosovo Sırp partileri, ve küçük siyasi veya etnik toplulukları temsil eden partilerin yerel parti şubelerinin liderleri için seçmen ilişkileri konulu seminerler düzenledi. Seminerler, Nisan ve Mayıs 2003'de birkaç hafta boyunca devam etti. Bu seminerler süresince, Merkezi ve Belediye Meclisleri üyeleriyle siyasi parti temsilcileri, temsil ettikleri yörelere göre gruplandırıldılar. Bu kadar değişik kurumların temsilcileri için eşanlı eğitime pek rastlanmaz, ama bu, temsilcilerin, bütünleştirilmiş bir plan üzere çalışmalarını ve işbirliği yapmalarını öğrenmeleri açısından etkin bir yoldur. Daha sonra her gruptan, aralarında işbirliği yaparak temsil ettikleri seçmen kitlesini

anlamaları, başka kimleri temsil etmeleri gerektiğini belirlemeleri, bölgelerindeki eğitim olanaklarını ve o yöreye ait demografik bilgileri ortaya koymaları istenmiştir. Ondan sonra da, gruplar, yörelerinin ana sorunları ve gerçekleştirmesi gereken amaçları sıralayarak stratejik bir çalışma planı, bütçe ve planlanan eylemleri yerine getirecek sorumlu kişilerin adlarını içeren birer liste oluşturdular. Vatandaşlarla yerel düzeyde irtibat kurulması ile ilgili bilgiler sağlandı. Her yerde yapılacak olan seminerler, vatandaşların partiden bekleyebilecekleri yardım, kendi ilgi ve isteklerini belirtmek için bu ihtiyaçların nasıl etkili bir şekilde gösterilebileceğine ilişkin bilgilerin yayılmasına yönelik yöntemleri daha da geliştirecektir. Tüm dünyada, seçilmiş görevlilerin yakındığı

engellerden biri zamanın, personelin ve paranın bulunmasıdır. Bu eğitimler süresince, tartışmalar, parti önderlerinin ve seçilmiş yetkililerin, seçmenlere hizmet vermek için planlarını koordine etmeleri konusunda üzerinde duruldu. Çoğu zaman yöresel parti liderleri etkin bir yardım sunmakta sorumludurlar. Vatandaşların yaşamalarının daha da iyileştirilmesi yolunda katılımcıların daha çok şey öğrenmek istediklerini görmek heyecan vericiydi. Bir katılımcı, diğer toplantılara katılıp katılmayacağı sorulduğunda 'Öğrenmem gereken çok şey var' diye yanıt verdi. Ulusal Demokratik Enstitü tarafından yapılan buna benzer birçok seçmen seminerine kıyasla, bu katılımcıların gerçek bir demokratikleşmeye ulaşma düşüncesine daha hevesli bir tavırları vardı.

Lulzim Peci

Son birkaç yıldır, Kosova Politika Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü, (www.kipred.org), Uluslararası Olof Palme Merkezi (www.palmecenter.se) ve Uluslararası Görüşmelerde Uygulamalı Çalışmalar Merkezi'yle(www.casin.ch) işbirliği içinde, Kosova kurumlarında insan kapasitesi geliştirme alanında faaliyet göstermektedir.

İsviçre Dışişleri Bakanlığı ve AGİT tarafından desteklenen KIPRED ve CASIN, geçen yılın Ağustos ayında, Kosova hükümeti ve 15 Meclis üyesi için "Demokratik Devlette Karar Alma: Geleceğin Sorunları" konulu bir seminer düzenledi. Seminerin ana konusu, görüşme teknikleriydi. KIPRED, Kosova Meclis'indeki parlamento gruplarının öndegelen temsilcileriyle danışmalarda bulunduktan sonra, bu alandaki çalışmaların sürdürülmesi gerektiği sonucuna vardı. Bu çerçevede, KIPRED ve CASIN, 5 Mart 2003, tarihinde Kosova kurumlarını görüşmelere hazırlamak amacıyla 'Görüşmeler için Hazırlık' adlı bir günlük seminer düzenledi. CASIN Müdürü Dr. Jean Fraymond semineri idare etti. Seminerde Başkanlık, Meclis ve Hükümet ile KIPRED'in seçilmiş temsilcileri katıldılar. Seminerde

Ramush Tahiri (Meclis Başkanının Baş Siyasi Danışmanı), Hidayet Hiseni (Meclis Başkanlığı Üyesi), Mahmut Bakalli (PÜ), Fadil Kryeziu (PÜ), Enver Hasani (Priştine Üniversitesi Profesörü), Teuta Hadri (PÜ), Lulzim Peci (KCSF/KIPRED Yönetim Müdürü) ve Leon Malazogu (KIPRED Program Müdürü) hazır bulundular.

Seminerde katılanlar, görüşmelere hazırlanma sürecinde kullanılacak teknikler üzerinde durdular. Gündemde, amaçların belirlenmesi, bilgi edinme, görüşmelerin takınılacak tutumun saptanması, görüşme stratejilerinin belirlenmesi, görevlerin dağılımı ve görüşmelerin organize edilmesi gibi konular yer aldı. Bunun yanısıra seminerde katılanlar, İsrail - Filistin (Oslo), Kıbrıs, Rambouillet, Dayton, ve Marcoussis'teki diyalog örneklerini de kapsayan, yüksek düzeyli görüşme deneyimlerinden yararlandılar.

Seminer sonunda KIPRED, Uluslararası Olof Palme Merkezi ve Uluslararası Görüşmelerde Uygulamalı Çalışmalar Merkezinin, Kosova Siyasi Partileriyle Hükümet kurumlarının güçlendirilmesi için sağladıkları desteğe şükranlarını belirtti.

GÜÇLÜ MECLİS, GÜÇLÜ SİVİL HİZMETİNİ GEREKTİRİR

Sadece siyasi bakımdan neutrel olan Sivil hizmetleri çalışanları Meclisin temel demokratik kurallarına göre çalışabilmesini sağlayabilir. Ama Sivil Hizmetlerde çalışanların neutrel ve tarafsız olarak hareket etmelerinasi sağlanır ?Onlara güç veren şey kendilerine kanunun tanıdığı haklar ve görevler olduğu gibi siyasi etki ve keyfi davranışlardan bu hakları koruyan enstitülerin güvenceleridir.

Michael Georg Link, FNSt., MichaelGeorgLink@t-online.de Uli Steinle, FES, uli@steinles.org

Friedrich-Naumann-Stiftung (FNSt.) ve Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) adlı iki Alman fondasyonu, Meclisin sivil hizmetinde çalışanları için seminer düzenlediler. Seminerin konusu sivil hizmetlerde çalışanların mesleklerinin güvenilirliğini ne şekilde desteklemek ve geliştirmek için bilgi edinmelerinden ibaretti. 26 Mart 2003 tarihinde sivil memur olarak çalışan seksen kadar kişi, bu seminere katılmak için Meclisin basın konferanslarının düzenlendiği odada çalışmalarını izledi.

İlk bölümde, Michael Georg Link - FNSt. bu organda çalışan sivil hizmet görevlilerinin uygun bir öz korumayı bulmaları yolunda her enstitünün uygun bir yöntemi saptamalarının önemine değindi .

Sivil hizmetlerinde çalışanların çalışma konseyi organında özel örgütlenmelerinin ana hatlarını verirken, Alman Bundestag'ının "Personalrat" ya da "Staff Council" örneklerini aktardı. Bu Personel Konseyi tüm Alman parlamentosunda çalışanların çıkarlarını koruyan seçilmiş bir temsilci organı olarak hizmet etmektedir. Personel Konseyi, pesonelin tüm büyük ve küçük sorunlarını ele almakta ve Parlamento Başkanlığı ile yaptığı sıralı görüşmelerde onları gündeme getirmektedir. Buraya çalışma saati kurallarından başlanarak bisikletleri park etme yerleri, parlamento çerçevesinde çocuklara ait olan yuvanın yapılmasının planlaştırılması ve tüm parlamento binalarında enfomasyon tahtalarının koyulması dahil edilmektedir. Personel Konseyi, personel çıkarlarının güvenilir sesine dönüşerek, sıradan personel üyelerinin kendi isteklerini daha kolay anlatmalarını sağlamaktadır. Aynı zamanda yeni iş koşullarının yerine getirilmesinde Parlamento Müdürlüğü'nün de işini kolaylaştırmıştır. Personel çıkarlarının sonuna kadar temsil edilmesi amacıyla, Alman Bundestag'ındaki Personel Konseyi, tüm personel düzeylerindeki temsilcileri kapsayacak şekilde, sürekli olarak gizli oylama ile seçilir. Personel Konseyi, Başkanlık ile yapılan görüşmelerde tüm personel kesimlerini temsil eder.

İkinci bölümde, Uli Steinle (FES), UNMIK'in 2000/36 Kuralı ve 2003/2 sayılı Administratif Yönergesinde belirtildiği üzere Kosova sivil hizmetlerinde çalışanların yasal durumuna değindi. İç disiplin süreçleri ile ilgili yönetim kararları ya da hareketlerine karşı sunulan ağılaşlar ve başvuru süreçleri üzerinde özellikle duruldu. Bunun özel bir ağırlığı vardı, çünkü yeni kurulan iç disiplin kurulu ve başvuru kurulu organları da kendi görev ve sorumluluk alanları hakkında ayrıntılı bir şekilde bilgi edindiler.

Devamda sürdürülen tartışmalarda sivil hizmetlerde çalışanların örgütlenmelerinin önemi vurgulanarak ve iç prosedürlerle ilgili bilincin daha yüksek olması gereksinimine özellikle işaret edildi. Kurullarda (bord'larda) üyelerin tarafsızlığı konusunda birtakım kuşular dile getirilirken, böyle bir durumun da bu organlara üyelerin kolektif bir şekilde seçilmeleri yerine daha ziyade atandıklarından ileri

geldiği ileri sürüldü. Personel konseyinin kurulması ile ilgili ayrıntıları belirleyecek biri yasal çerçevenin mümkün olduğu kadar en kısa bir zamanda görüşülmesi sorununa da işaret edildi. Özellikle Kosova Bağımsız Gözlemleme Kurulu gibi bir dış enstitünün henüz kurulmadığına göre, iç enstitüler çalışmalarının verim düzeyini bundan böyle de belirlemelerinin gerektiği fikri ağır bastı.

AGİT'in Demokratikleşme Bölümü Müdürü Dr. Friedhelm Frischenschlager, daha sonra Meclisin sivil hizmetlerinde çalışmakta olan kıdemli işçilere düzenlenen seminerin sonuçlarını sundu. Sonuçlar, şunları içermektedir:

- Yönetimin aldığı kararlarının rasyonel, dayanıklı ve meşru olmasını sağlamak erejyle çağdaş işletmeciliğin bir aracı olarak Kadro Kurulu oluşturulmalı;
- Avrupa'nın birçok anayasalarında ve UNMIK'in 2000/36 Kuralının 5 maddesinde de kadro kurullarının oluşturulması öngörülmektedir;
- Kosova'da sivil hizmetler etkinliğinin daha başanlı bir şekilde yerine getirilmesi erejyle diğer parlamentoların uyguladıkları pratiğin incelenmesinde yarar vardır;
- Kıdemli personel bu girişimi selamlayıp işletme pratiklerinin yavaş yavaş oluşturulmasını desteklediler.

İlerideki dönemde de Almanya'nın bu iki vakfı Meclis Personeline yönelik desteklerini sürdürüp personel konseylerinin kurulması sürecine yardımları sunacaklardır.

BELEDİYELERDE POLİTİK DURAKSAMA

Geçen 26 Ekim'de seçimler, demokrasinin hemen köşede olduğunu ümit ederek daha iyi bir gelecek için istemlerini belirttiler. Bu, siyasilere vatandaşın daha iyi bir şekilde hizmet götürmeleri yönünde düşüncelerini kıskırtmıştı. Birçok belediyede seçimlerden sonraki tranziyon süreci sakin geçti ve yeni yönetimler çalışmalarına başladı. Ama her nasılsa her yerde durum böyle değildir. Bazı yerel idarelerde gerileme gözlenmektedir.

Sven Lindholm

Kosova'daki bazı belediyelerde politik duraksama ve çalışmaların boykotu gözlenmektedir. Neden? Eğer liderler sorumlulukları üstlenmez ve karşılaştığımız sorunların çözülmesi yönünde uğraşmazlarsa, yerel idarelerin amaçları nelerdir?

"Politik plandaki bu duraksama, siyasi oluşumların genelde kaybı sidirememeklerinden ileri gelmektedir," diyor İnsan Hakları ve Özgürlüklerin Korunması Konsey üyesi Ibrahim Makolli.

Siyasi organlara seçilen üyeler, bu organlara katılmamakla kendi çıkarlarına ve onları seçen insanların çıkarlarına en iyi bir şekilde hizmet edecekleri sonuçlarına varmışlardır. Bu organlar, vatandaşın oylarını vererek seçtikleri organlardır.

Bir siyasi araç olarak boykot, gün içerisinde çözümlenemeyecek olan konulara ilgiyi çekmek için etkin bir şekilde kullanılabilir. Olağanüstü durumlarda ablukanın yol açtığı bu tür gecikmeler bir enstitünün normal çalışmasını engelleyebilir.

Dahası, boykot, aynı zamanda, demokratik süreç sonuçlarının yadınlanması ve tanınmaması anlamına da gelebilir.

"Boykot ile çözümler engellenmektedir," dedi Kosova Belediyeler Derneği Başkanı Lutfi Haziri. Devamda da şunları sözlerine ekledi: "Boykotlar administrasyonda sorunlara yol açmaktadır; insanlara hizmetler sunulurken entegrasyon süreçleri ve ortak çıkardan olan bir sürü önceliklerde de güçlükler yaratmaktadır."

Partilerin rolleri ciddi bir şekilde azalmaya başladığı ve şimdi muhalefette olduklarını görmeye başladıkları an Kačanik /Kačanik/Kaçanik ve Novobrdë/Novo Brdo/Nobir-der'deki Belediye Meclislerinde boykotlar başladı. Bu boykotlar hala devam etmektedir. Meclis yada komisyon çalışmalarına katılmayarak boykot veya siyasi protesto şekilleri Dečan/Dečani, Kamenicë/Kamenica, Klinë/Klina, Lipjan/Lipljan, Malishevë/Mališevo, Suharekë/Suva Reka ve Vitia/Vitina - belediyelerinde de sürme-

ktedir.

LDK'nın kaybedip yönetimi PDK'nın kapıldığı Lipjan/Lipljan/Lipyan'da seçmenler hiçbir partiye ayan bir mandat vermediler. Hala hiçbir idare kurulmadı, 2003 bütçesinin onaylanması da dahil olmak üzere, tüm düzeylerde belediye çalışmaları bloke edildi. Bazı belediye bölümlerinin temel ihtiyaçlarının örtülmesi amacıyla Siyaset ve Maliye Komisyonu belediyenin acil bütçelerini onaylayarak bir bakıma Belediye Meclisi rolünü üstlenmiştir.

Gilan Belediye Başkanı Sayın Haziri, etkin katılımın çözümlere doğru götüreceğini inanmaktadır. "Memnun edici uzlaşmanın bulunması önemlidir. Etkin katılımı çalışmaların normalleşmesini bu kadar çok engelleyen bu küçük farklar giderilebilir," dedi Haziri.

Belirli nedenler yüzünden yapıldığı an bile boykot her zaman negatiftir, ablukayı yaratır ve hiçbir şeyin tartışılmasına katkıda bulunmaz. Bu redd, diğer partilerden tavizlerin

alınmasında başarılı olabilir, ama bunun için aynı zamanda sürekli ceza ödenmektedir. Çalışmalar boykot edenler de yapılabılır, ama onlar tartışmaları etkilemeye çalışıp orada kaldıkları takdirde sonuç daha iyi olurdu.

Viti/Vitina ve Suharekë/Suva Reka meclislerinde, LDK çoğunluktadır, PDK protesto ederek kendi üyelerini geri çekmektedir. Sayın Makolli'ye göre, "Meclisteki çoğunluk, muhalefetin önerilerini, sözlerini veya tekliflerini göz önünde bulundurmuyor." PDK ve AAK üyeleri Kamenicë/Kamenica'da, LDK'nın katı tavırları yüzünden Meclis ve Komisyon çalışmalarını boykot etmektedirler. Belediye bütçesinden yararlanma imkanları bir hayli küçüktür. Her nasılsa Meclisin son toplantısında, Kosova Sırp temsilcilerinin katılımıyla dar bir kворum sağlanarak önerilerin onaylanması olanaklı kıldı.

Belediye sivil hizmetlerinde çalışacak işçilerin seçilmesi süreci de tartışmalara ve memnuniyetsizliklere yol açmaktadır. Sivil hiz-

metlerin politik dışı ve profesyonel olması fikri, partilerin "kendi adamlarını" yerleştirmeleri yönünde çabaları karşısında galiba pek fazla önem taşıyor.

Herşey kötü değil, boykotun da üstesinden gelinebilir. Rahovec/Orahovac/Rahovça ve Shtime/Štimlje./Štimle belediyelerinde politik partiler çıkmaza giren bazı konularda geçenlerde anlaşmaya vardılar. Malishevë/Mališevo/Mališeva belediyesinde boykot devam ederken PDK, LDK ile varılan anlaşma karşısında bir jest olarak, Siyaset ve Maliye Komisyonu'nda sandalye sayısını artırmayı kararlaştırdı.

Demokratik topluma giden yol tartışmalardan geçer. Görüşülmeden çözüme kavuşan tek bir sorun yoktur. "Vatandaşlara hizmet etmekle, Kosova'ya hizmet etmekteyiz. Bu ise sadece etkin bir katılımı gerçekleştirebilir," diyor Haziri. Boykot, katılmayı reddetme, sadece ablukaya götürmekte ve toplumun çıkarlarına ve gelişimine zarar vermektedir.

Amac Bildirisi

Kosova Meclisini desteklemeyi amaçlayan demokratikleştirme programlarının koordinatörü olan Meclis Destek Girişimi (MDG), Kosova Meclisini, mümkün olan en kısa zamanda, hukukun üstünlüğü ilkesine bağlı, tüm topluluk ve vatandaşların eşitliğine saygılı, istikrarlı, işlevsel ve üretken bir yasama organı haline gelebilmesi için, beceril geliştirme yoluyla destekleyerek güçlendirmek ve profesyonelleştirmek için caba göstermektedir.

MDG üyeleri, bu amac doğrultusunda, kaynakları ortak bir hazinede bir araya getirmek için çalışacaklardır. MDG'nin cabaları, demokratik yöntem kurallarının bilgisine dayalı ve bu kurallara saygılı bir demokratik siyasi kültür, saydamlık ve kamuya karşı sorumluluk, bir yasama gündeminin geliştirilmesi ve uygulanması, Yürütme'nin denetimi ve Meclis'in çok-dilliliğine saygı gibi konulara odaklanacaktır.

Aşağıda adları yazılı kuruluşların koordinatörü olarak MDG, konferanslar ve eğitim amaçlı seminerler düzenleyerek, Komiteler ile eğitim programları düzenleyerek, yasama sürecine ilişkin teknik danışmanlık hizmeti sunarak, Başkanlık Divanı, Komite Başkanları ve Meclis üyelerine tavsiyelerde bulunarak, çeşitli ülkeler ve onların meclislerine mesleki ziyaretler düzenleyerek, yasama personeli ve Meclis'in tercüman kadrosu için eğitim programları düzenleyerek altyapı desteği sunmaktadır. Danışman ve müşavirlerin Meclis ve komitelere yönelik çalışmaları da MDG-koordinasyonunun bir parçasıdır.

MDG'nde rol alan kuruluşlar:

Friedrich Ebert Vakfı (FEV), Friedrich Naumann Vakfı (FNV), Konrad Adenauer Vakfı, Doğu -Batı Parlamento Pratiği Projesi (Danimarka), Avrupa Yeniden Yapılanma Ajansı (EAR), ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) Ulusal Demokrasi Enstitüsü işbirliğiyle (NDI), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Parlamentolar-arası Birlik (IPU), AGİT Demokratikleştirme Bölümü, Başbakanlık'in etkin desteğiyle birlikte Meclis Sekreterliği, UNMIK'in IV kolu (AB) Avusturya, Belçika, Almanya, İtalya, Danimarka, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Priştine'deki temsilcilikleri.

Destek Etkinlikleri Takvimi

Mayıs 2003

- 5 Mayıs: Yasama personeli için seminer, FNVakfı .
- 9 Mayıs: Parti içi ve partilerarası ilişkilere dair seminer, EWPPP.
- 12-31 Mayıs: Sosyal Güvenlik Komitesinde, Sosyal Yardım Planı ile Temel Çalışma ve Sağlık Kanunu konulu yuvarlak masa toplantısı, FES .
- 12-31 Mayıs: Sağlık Komitesinde, Tıp ürünleri ve Tıbbi Cihazlar Kanunu konulu yuvarlak masa toplantısı, FES,
- Meclis personeli için bir "çalışma konseyinin" kurulmasına için destek , FES.
- Yasama sürecine yardım, Bearing Point/ Barents.
- "Diğer topluluklar " adlı yeni parlamento grubunun istemi üzerine tavsiyeler, AGİT.
- Cinsiyet Eşitliği Komitesinin Slovenya'ya çalışma ziyareti, Kosova Sivil Toplum Vakfı (KCSV).
- Haberalma Özgürlüğü Kanunu üzerine danışmalar, NDI.
- Belediye ve Merkezi Meclis üyeleriyle, seçmenlerle ilişkiler konulu danışmalar, NDI.
- Parlamenter ve yasal terimleri kapsayacak bir sözlüğün hazırlanmasına ilişkin çalışmalar O/PM, AGİT, NDI ve Meclis Sekreterliği.
- UNDP ve IPU tarafından Kosova'da SPEAK projesinin uygulanmasına başlanması. (SPEAK) = Kosova'da elektronik Parlamento Arşivinin kurulmasına destek.
- Tüzük Kurallarına ilişkin danışmalar, FNV.
- ASİ çerçevesinde, Meclise yabancı yardım ve desteğin koordinasyonunun sürdürülmesi, AGİT.

Haziran 2003

- Haziranın ikinci yarısında, Bütçe ve Cinsiyet Eşitliği Komitesinde "Cinsiyet Dengesi açısından Bütçe" konulu seminer, AGİT.
- Yasama sürecine destek, Bearing Point/ Barents.
- Parlamenter ve yasal terimleri kapsayacak sözlüğün hazırlanması çalışmaları, O/PM, AGİT, NDI ve Meclis Sekreterliği.
- Haberalma Özgürlüğü Kanunu konulu seminerler , NDI.
- 28 Haziran-5 Temmuz: Karma Meclis-Hükümet delegasyonunun Almanya'ya eğitim amaçlı çalışma ziyareti, Konrad Adenauer Vakfı
- Yasama sürecine destek, Bearing Point/ Barents.

Temmuz 2003

- 2 Temmuz: Ticaret ve Sanayi, Maliye ve Ekonomi Komiteleri ile danışmalar, FNV